

ANADOLU MASALLARI

VARLIK ÇOCUK KLÂSİKLERİ

ÇOCUK KLASİKLERİ : 27

82

ANADOLU MASALLARI

Yazan:

TAHSİN YÜCEL

Resimleyen:

GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU

İKİNCİ BASIŞ

V A R L I K Y A Y I N E V İ

Ankara Caddesi, İstanbul

Y E Ş İ L T A Y

Yeşiltay, mavi gözlü bir çocuktı, bütün çocuklara benzerdi. İşi gücü oynandı, güzel oyunlara biterdi, bir de masalları severdi. Geceleri uyku girmezdi gözlerine, uymazdı, annesini de uyutmazdı, gece yarılarında kadar masal anlattırırdı. Dinledikçe, dinliyeceği gelirdi. Dinlediği güzelim masallar düşlerine girerdi. Düşlerinde devlerle, cücelerle, dervişlerle, cinlerle, peri kızlarıyla birlikte gezerdi, bir demir âsa alırdı eline, demirden çarıklar giyerdi, her düşünde yeni yeni serüvenler yaşardı. Bıkmak, usanmak bilmezdi. Bu, hep böyle sürdü gitti. Yeşiltay hiç birşeyden tad almaz oldu, oyunları bile unuttu, yalnız masalları sevdi. Doğru dürüst yemek bile yemedi, inceldi, yüzü sarardı, cılızlaştı. Nasıl cılızlaşmasında, yüzü nasıl sararmasındı? Sokağa bile çıkmadı, güneş görmedi. Arkadaşları kapısına geldiler, en güzel oyuncaklarını da yanlarında getirdiler, onunla birlikte oynamak istediler. Yeşiltay kapıyı bile açmadı. Karanlık bir odaya kapandı. Sevgili düşlerine daldı, eşsiz serüvenler yaşadı. Yeşiltay'ın ömrü şimdi bir masaldı. Herkesin yaşadığı hayat, onu çekmiyordu, insanlar onu çekmiyordu. Varsa da, yoksa da masallardı sevdiği, sevgili peri kızlarıydı. Yaşı da epeyce ilerlemişti ama, Yeşiltay hep o eski mavi gözlü çocuktı, masallarda yaşayan bir küçük çocuktan başka bir şey değildi.

Masallardan hiç bıkmadı, usanmadı. Bir gün gene odasına kapandı. Masallar düşündü, içi sızladı, hep böyle karanlık bir yerde kalmak, alelâde insanlarla karşılaş-

mak canını sıkıyordu. Buralardan kaçmak, uzaklaşmak, sahibi masallarda yaşamak istiyordu. Ellerini göğ-e doğru kaldırdı, ulu Tanrı'ya yalvardı. Kendisini bu yerlerden uzaklaştırmasını, alıp masallar ülkesine götürmesini, hiç değilse, bir Keloğlan yapmasını söyledi. Sonra gözlerini yumdu, pek bitkindi, uykuya daldı.

Yeşiltay bu uykudan uyanmadı. Uyandı ya, bir başka türlü uyandı, gözlerini açtığı zaman karanlık odasını göremedi. Çok güzel bir evin basamaklarındaydı. Olmadık şeylere, masallara alışmıştı, böyle bir yerde uyanışına hiç şaşmadı. Yalnız taşlar her yanını acıtmıştı, beli, kalçaları sızlıyordu. Doğruldu, başını kaldırdı. Pencerede çok güzel bir kız gördü. Nedense bir tuhaf oldu, başı döndü, gözleri karardı. Böylesine güzel bir kız görmemişti Yeşiltay, düşlerinde bile görmemişti, düşlerindeki peri kızları bile böylesine güzel değildi. Ona birdenbire vuruluverdi, artık onsuz yaşıyamazdı. Yaklaştı, birşeyler söyledi. Pek karışık şeylerdi söyledikleri, belki de güzel şeylerdi, "güneş" gibi, "ay" gibi, "yıldızlar" gibi kelimeler geçiyordu içinde. Yeşiltay çok terliyordu, kekeliyordu, gözlerini güzel kızdan ayıramıyordu. Ama kız dinlemiyordu, sanki kulağı hiç işitmiyordu. Yeşiltay'ın yüzüne bile bakmadı.

"Git oğlan, git, git işine, git, Keloğlan, durma burada, şimdi beni söyletme," dedi. "Kardeşlerim gelir, döverler seni, usaklarını gelir, gülerler, seni burdan kovarlar," dedi.

Yeşiltay içini çekti.

"Bana niçin kel diyorsun? Benim başım kel değil ki!" dedi.

Güzel kız gülmeye başladı, güldü, güldü, kaha-kahası uzun zaman kesilmedi.

"Başındaki kelden bile haberin yok, Keloğlan, bir de

beni istemiye kalkıyorsun. Kendini bil, boyundan büyük işler yapmıya kalkma öyle, git buradan. Gitmezsen de sen bilirsin, senin için iyi olmaz!" diye cevap verdi.

Yeşiltay elini başına götürdü, başı keldi, söyleyecek birşey bulamadı, yürüdü gitti. Gitti ya akı, düşüncesi pencerede oturan güzel kııda kaldı. Güzel kız aklından çıkmadı, güzel yüzü gözlerinden silinmedi. Bilmediği, görmediği bir şehirdeydi. "Nasıl bir şehir bu?" demiyordu, çevresine bakmıyordu. Yanından insanlar geçiyordu, hiç birini görmüyordu. Keloğlan olmuştu, dilekleri gerçekleşmişti, artık masallar ülkesindeydi, bir masal olmuştu, masallar da mutlu bir sonuçla biterdi her zaman. Bunun için pek belirsiz, pek bulanık bir sevinç uyanıyordu içinde, bir gün güzel kıızı alabileceğini düşünüyordu, durmadan yürüyordu. Şehrin evleri seyrekleşmiye, sokaklarda dolaşan insanlar azalmıya başlıyordu. En sonunda, şehirden çıktı, iki yanı ağaçlı bir yola saptı. Bir ulu ağacın dibinde ak sakallı bir adam vardı. Nur yüzlü bir ihtiyardı, ak sakalı tâ göğsüne iniyordu. Eliyle kendisini çağırıyordu. Yeşiltay pek dalgındı, güzel kıızı düşünüyordu, ihtiyarı görmedi. Seslenmese, yürüyüp gidecekti. Ama ak sakallı adam, seslendi, önüne geçti. Yeşiltay dalgın dalgın yüzüne baktı:

"Ne var, söyle, niçin geçtin önüme?" diye sordu.

"Yüzüme bak, gözlerime bak," dedi ihtiyar, "üstüme başıma iyice bir bak!"

Yeşiltay da baktı. Baktı ya, pek birşey anıyamadı. İhtiyar içini çekti:

"Çok dalgınsın, beni tanımadın," diye söylendi.

Yeşiltay'ın gözleri sevinçle parladı. Birdenbire ak sakallı ihtiyarın kucağına atıldı, ellerini öptü.

"Tanıdım, tanıdım!" dedi. "Tanıdım, nasıl tanımam,

masallardan tanırım seni, dervişsin sen, iyi yürekli dervişsin!"

O zaman ihtiyar gülümsedi:

"Evet!" dedi.

Yeşiltay'ın koluna girdi. Bir ağacın dibine götürdü, oturdu, ona da bir yer gösterdi.

"Anlatma, hepsini biliyorum!" dedi.

Yeşiltay'a yardım edeceğine söz verdi. Ama bu iş çok güç bir işti. Yeşiltay gelmiş geçmiş kızların en güzeline, en mağruruna, üstelik en zenginine gönül vermişti. Ama Tanrı da umut vermişti insanlara, akıl vermişti, hüner vermişti, güç vermişti. Sonra her insana zayıf bir yan vermişti, bu zayıf yanlarını yakaladın mı, herşeyi yaptırabilirdin onlara. Çok güzel, çok mağrur, çok zengin kızın da zayıf bir yanı vardı elbet. İşte bunu anlamıya çalışacaklardı, herşeyi deniyceklerdi, umutlarını kesmiyeceklerdi.

Derviş, Yeşiltay'a yardım etti, herşeyi denediler. Yeşiltay türlü türlü kılıklara girdi, türlü türlü hünerler gösterdi. Hiç biri fayda vermedi. Çok güzel bir delikanlı oldu, ipekler, sırmalar giydi. Gitti, kızın penceresinin altında dolastı. Kız baktı, yüzünü buruşturdu, penceresini kapadı, içeriye girdi. Derviş yardım etti, Yeşiltay şehzade kılığına girdi, güzel kızın penceresinin önünde fil dışından bir saray yaptırdı, göz açıp kapayıncaya kadar bir saray yükselttirdi, sarayın en güzel penceresine çıktı, güzel kızın penceresine baktı. Mevsim bahardı, güzel kız güneşleniyordu, pencereye fildişi sarayın gölgesi vurunca öfkелendi, kızdı gitti, şehzadenin yüzüne bile bakmadı. Yeşiltay'ın umutları tuzla buz oldu, fildişinden saray eriyiverdi, yerinde bir Keloğlan kaldı, yüzünü ellerinin içine aldı, ağlamaya başladı. Derviş geldi, sırtını okşadı. "Bu kız alınmaz bir kale sanki, delikanlı," dedi, "ama yer-

yüzünde bir sürü kız var, çok güzel kızlar var, biliyor musun?" dedi. Yeşiltay bunları dinlemedi. Gene de dervişle birlikte gitti, hiç yanından ayrılmadı. Günler geçti, öğütler, sihirler, tılsımlar Yeşiltay'ın acısını dindiremedi. Güzel kızın özlemine dayanamadı Yeşiltay, ne olursa olsun, onu görmek istedi, hiç değilse; onun ellerine değmiş birşeyi olsun istedi, iyi yürekli dervişe yalvardı. Derviş de dileğini yerine getirdi. Yeşiltay bir dilenci oldu, güzel kızın kapısına gitti, bir dilim ekmek istedi. Güzel kız bir dilim ekmek bile vermedi. Yeşiltay'ı kapıdan kovdu.

Yeşiltay'cık döndü geldi. Ağladı, kendi kendini yedi. Gene de görmek istedi onu, ama kovulmak, küçülmek, alçalmak zoruna gidiyordu, yüreğini parçalıyordu. Nur yüzlü, altın yürekli dervişe buna da bir çare bulmasını söyledi. Derviş tam üç gün düşündü. Üç gün sonra Yeşiltay'ı yanına çağırdı, yüzünde büyük bir keder vardı.

"Beni dinle, delikanlı, iyi dinle, delikanlı," diye başladı. "Çok güzel bir kuş olacaksın şimdi, görülmedik bir kuş olacaksın, tüylerin gözleri kamaştırarak, herkes şaşırarak, hayran kalacak. Gidip penceresine konacaksın, o da şaşacak. Konuşmıyacaksın, gülemeyeceksin, ağlıyamıyacaksın, yalnız öteceksin, ötüşün bütün duygularını belirtecek. Onbeş gün boyunca böyle kalacaksın, onbeş gün tamamlanmadan buraya döneceksin. Dönmezsen, başına herşey gelebilir. Hadi şimdi, güle güle, yolun açık olsun!" diye bitirdi.

Yeşiltay çok güzel bir kuş oldu. Uçtu gitti, güzel kızın penceresine kondu. Güzel kız bu sefer gülümsedi. Yeşiltay'ı tuttu, bir altın kafese koydu, odasına götürdü. Yeşiltay hem acı, hem tatlı günler geçirdi. Dertli dertli öttü, çok güzel türküler söyledi, türkülerini iyilik üstüneydi, sevgi üstüneydi, aşk üstüneydi. Kim dinlese, gözleri

yaşarırdı, ağlardı, aşkı, sevgiyi anlardı, ta yüreğinde duyardı. Ama çok güzel kız anlamadı. Yüreği taştan mıydı, neydi? "Kuşum çok güzel ötüyor," dedi yalnız, "kuşum güzel bir kuş, eşsiz bir kuş, sevinç dolu bir sesi var," diyedüşündü, bundan da bir gurur payı çıkardı. Dostlarını, kardeşlerini çağırdı, kuşunu gösterdi. Dostları da, kardeşleri de, kendisi de çok eğlendiler, gagasına, kuyruğuna dokundular, güldüler. Yeşiltay'ın içi sızladı, anlayışsızlığın bu kadarına da dayanılmazdı. İnsan olsaydı, konuşabilseydi, söylemediğini bırakmıyacaktı. Ama söyliyemiyordu, dudakları yoktu, çok güzel gagaları vardı, durmadan ötüyordu.

Günler geçiyordu. Yeşiltay'cık her gün biraz daha dertleniyordu. Küçücük altın kafesin içindeyken insan oluvermekten, herşeyin ortaya çıkmasından çok korkuyordu. Eğlencelik, göstermelik bir kuş olmak da zoruna gidiyordu. Kaçmak, kurtulmak istedi, kaçıncaya kadar akla karayı seçti. Onbeş günün tamamlanmasına da pek az bir zaman kalmıştı, ama bunu düşünemedi. Havalandı, bulutlara doğru yükseldi. Pek üzgündü, pek dalgındı, ne-reye gittiğini bilmiyordu. Yalnız dertli dertli ötüyordu, güzel kızın güzel yüzü gözlerinin önüne geliyordu, kulağında kabkahaları çınılıyordu, daha acı, daha yanık bir sesle ötüyordu. O, böyle dertli dertli öttükçe, bütün kuşlar çevresinde toplanıyordu. Onunla birlikte geliyorlardı, türküsünü dinliyorlardı, dinledikçe gözleri yaşarıyordu, kuşlar herşeyi anlıyorlardı. Hava sıcaktı, aşağıda yeşil ağaçlar vardı, yeşil ağaçların dalları serindi, kuşlar bu dallarda dinlenirlerdi. Dağ başlarında, yeşil çayırarda pınarlar vardı, pınarların suyu aydınlıktı, duruydu, buz gibiydi, kuşlar bu sulardan içmeden geçemezlerdi. Bahçelerde olgun meyveler vardı, kuşlar meyveleri çok severlerdi, yemeden edemezlerdi. Ağaçların dallarında, çatılar-

da yuvalar vardı, yuvalarda yavru kuşlar kanat çırpıp, başlarını göğe doğru kaldırırlardı, gagalarını açarlardı, yem isterlerdi, azıcık yel esse üşürlerdi, analarını beklerlerdi. Ama kuşlar herşeyi unutmuşlardı, Yeşiltay'ın ardından gidiyor, Yeşiltay'ın türküsünü dinliyorlardı, Yeşiltay'ın türküsünü anlıyorlardı. Yeşiltay hiç birine bakmıyordu, derdini anlamaları, durumuna acımaları hiç birşeyi değiştirmiyordu.

Yeşiltay durmadan uçuyordu. Bir ara doğduğu şehrin üstüne geldi, bir zamanlar dolaştığı sokakları, yolları, oturduğu evi gördü, bildik insanlar gördü. Kulağına bir ses geldi, irkildi. "Gel, Yeşiltay, gel, bize dön, bizden geçme, yazık sana," diyordu bir ses. "Burada mutluluğa kavuşursun, en gerçek serüvenleri burada yaşarsın," diyordu. Yeşiltay kulağından çok, içinde, yüreğinde duyuyordu bu sesi. Çok tuhaf bir sesti, evlerin, ağaçların, yolların, insanların sesiydi sanki, sanki hepsi birden sesleniyordu, hepsinin sesi bir ses oluyordu, evler, ağaçlar, insanlar, yollar, sokaklar: "Gel, Yeşiltay, gel, bize dön, bizim gibisin bulamazsın!" diyorlardı. Ama bu ses Yeşiltay'ı çekmiyordu, Yeşiltay'ın aklı başka yerlerdeydi. Yüreğinde bir eziklik duydu, içi sızladı. Sonra bütün bütün hızlandı, öteki kuşlar da hızlandılar. Çevresi kuşa kesmişti, yer gök kuşla, kuşların kanat sesleriyle dolmuştu. Kocaman, ucsuz bucaksız bir bulutu andırıyorlardı. Ama ne çıkardı? Yeşiltay'ın kanatları birdenbire ağırlaşınca, onbeş gün dolup da Yeşiltay yeniden Keloğlan olunca, Keloğlan yıldırım gibi düşmeye başlayınca, ucsuz bucaksız bulut parçalandı. Yeşiltay hızla düşerken çarptığı kuşların hepsi öldü. Ama sağ kalanlar korkmadılar, çekilmediler, ölümü düşünmediler, yuvalarda kendilerini bekleyen tüysüz yavruları, aç yavruları bile düşünmediler. Yalnız Yeşiltay'ı düşündüler, Yeşiltay'ın acısını an-

lamışlardı, Yeşiltay'ı çok sevmişlerdi, kurtarmak istediler. Ellerine, kollarına yapıştılar, hep birden altına toplandılar. Ama ne de olsa kuştular, güçleri yoktu, fazla birşey yapamadılar, gerektiği gibi tutamadılar Yeşiltay'ı, yalnız biraz hızını azalttılar, parça parça olmasını önlediler. Yeşiltay ilk önce ağaçlara çarptı, sonra yere düştü. Bayılıp kaldı, her yanı kana bulandı. Kuşlar üzüldüler, dövündüler, kendilerini yerden yere vurdular, acı acı ötmiye başladılar. Yeşiltay öldü sanıyorlardı. Ama yaşıyordu, usul usul soluk alıyordu. Derviş geldi, kulağını Yeşiltay'ın göğsüne koydu. Gözleri sevinçle parladı, kuşlara döndü:

"Ölmedi, siz gidin, üzülmeyin, kanatları büyümemiş yavrularınız sizi bekler, siz gidin, Keloğlan'a ben bakayım!" dedi.

Gerçekten de baktı. Kanlarını sildi, yaralarını sarıdı, hiç başından ayrılmadı. Yeşiltay'ın hastalığı çok uzadı, bir yaz, bir kış, bir bahar sürdü. Neden sonra iyileşti, yaraları kapandı, kabuk bağladı, ama güzel kızı unuttu. Yaralarının en çok sızladığı günlerde bile onu sayıkladı. İyileşti, gene sayıkladı. Derviş en sonunda dayanamadı, Yeşiltay'ın omuzunu okşadı. "Derdin bitti artık, Keloğlan," dedi, "sevgiline kavuşacaksın. Uzun uzun düşündüm. Kolay olduğundan mıdır, nedir, hiç aklıma gelmemişti: Çoğu kızlar tuhaf şeylerden hoşlanırlar, tuhaf, görülmedik şeyler olsun da, nasıl olursa olsun, derler. Sen de tuhaf şeyler yapacaksın. Yeşil bir tay olacaksın meselâ, gidip ahırına gireceksin, kızla yalnız kalınca insan oluvereceksin. Hemen vurulacak sana, senden başkasını istemiyecek. "Yeşiltay'dan başkasına varmam!" diyecek. Kısacası, senin olacak, ama artık ben olmayacağım. Bütün hünerlerimi sana vermem gerekecek. Hünerlerim elimden gidince de öleceğim. Beni düşünme, benim için ü-

zülme, ben günümü doldurdum," dedi. Sonra biraz düşündü. "Bir sözüm daha var, Keloğlan," dedi, "senin hem tay, hem insan olduğunu kızdan başkası bilmesin!"

Yeşiltay'ın gözleri yaşardı, birşeyler söylemek istedi, ama söylemiye zaman kalmadı. Bir kanat sesi duydu, başını kaldırdı, göğe doğru yükselen bir çift kanat gördü. Bir çift kanat görünmez olunca, Yeşiltay gerçekten de bir yeşil tay oldu. Var hızıyla şehre koştu, koşmaktan çok, uçtu, yeller gibi geçti yollardan. İnsanlar durup baktılar, şaşırdılar. "Yeşil bir tay, çimen yeşili bir tay, görünmedik birşey, ne tuhaf!" dediler. Yaklaşmak, daha yakından bakmak istediler, Yeşiltay'ı tutmak istediler, yaklaşıp bakamadılar, tutamadılar. Yeşiltay yel gibi uçtu gitti, güzel kızın ahırına girdi.

Herşey dervişin dediği gibi oldu. Koca şehir herşeyi unuttu, hep Yeşiltay'dan söz edildi. Herkes güzel kızın ahırına gitti, Yeşiltay'a baktı baktı, hayran kaldı. Herkes atlarını yeşile boyadı. Sonra bir at boyamadır aldı yürüdü. Yeşil atlar, sarı atlar, mavi atlar, mor atlar gırla gitti.

Güzel kız da merak içindeydi. Ama meraklı görünmek istemedi, meraklı görünmek istemediği için de, ahıra inmedi. Uzun zaman bekledi, en sonunda bir gün, tek başına ahıra indi. Yeşiltay'ın yanına geldi, okşamak istedi. Yeşiltay birdenbire silkiniverdi, mavi gözlü bir delikanlı oldu. Mavi gözler pırıl pırlıdı, tertemiz elbiseler içindeydi, sevimli bir hali vardı. Ama o kadar da güzel değildi. Güzel kız böyle delikanlıları çok görmüştü, görünce başını çevirmişti. Ama şimdi, durum başkaydı, tuhaftı, delikanlı önce yeşil bir taydı, sonra birden insan oluvermişti. Güzel kız böyle şeylere biterdi, gözlerini Yeşiltay'ın gözlerine dikti. Yeşiltay da gülümsedi:

"Seni seviyorum," dedi.

Yeşiltay'ın bütün dilekleri gerçekleşti, sevdiği kıza kavuştu. O çok mağrur, o çok güzel, o çok zengin kız, bir daha ahırdan çıkmaz oldu, en güzel, en tatlı, en mutlu günlerini ahırda geçirdi. Yeşiltay'ı deli gibi seviyordu. "Öl," dese ölürdü, ne istese yapardı. Yapardı ya Yeşiltay hiç birşey istemiyordu. Aslında tay değil, insan olduğunu kimselere söylememesini istiyordu yalnız. Bu da kızın hiç hoşuna gitmiyordu, ama Yeşiltay'ı çok seviyor, yitirmek istemiyordu, kimselere birşey söylemedi. Hiç ahırdan çıkmayışına şaşanlara, Yeşiltay'a beslediği büyük sevgiyi alaya alanlara kulak bile asmıyordu. Onun için yalnız Yeşiltay vardı, Yeşiltay'dan başka herşey, herkes vız geliyordu. Ablaları, ağabeyleri nişanlanmışlardı, yakında düğünleri yapılacaktı. Babası onu da evlendirmek istiyordu. Ama güzel kızın kararı karardı.

"Ahırdaki Yeşiltay'la evleneceğim ben, varsa da, yoksa da Yeşiltay," diyordu.

Babasının gözleri büyüyordu, annesi saçını başını yolumuyordu. Kardeşleri, bacıları yas tutuyordu. Ahırdaki tayla evlenmenin, şerefine yakışmıyacağını, insanların atlarla evlenmesinin görülmüş şey olmadığını söylüyorlardı. Ama çok güzel kız dinlemiyordu. "Varsa da, yoksa da Yeşiltay!" diyordu. Güzel kız, kardeşlerinin en küçüğüydü, en güzeliydi, en çok onu severlerdi. Bunun için isteğine boyun eğdiler. Eğdiler ya, gene de çok üzüldüler.

Ağabeylerinin, ablalarının düğünü başladı. Düğün bile geçiremedi kederlerini, hepsi de büyük bir yas içindeydi. Yalnız güzel kız sevinçliydi, sevincinden bir yerlerde duramıyordu. Durmadan gülüyor, oynuyordu. Oyunlara bakıyordu. Oyunların en güzeli cirit oyunuydu. Evin önünde büyük bir alan vardı, evin önündeki alanda koç yığitler cirit oynuyorlardı. Güzel kızlar da pencerelere yığılıyor, onlara bakıyorlardı. Baktıkça yürekleri hop-

luyordu, durdukları yerde terliyorlardı. Güzel kız da onların arasındaydı. Koç yiğitler cirit atıyorlardı, atlar havalara sıçıyorlar, tozu dumana katıyorlardı.

Derken, al bir ata binmiş, allar giymiş bir yiğit geldi. Her yanı pırıl pırıldı, yüzünde çok tatlı bir gülümseme vardı, atını alana sürdü. Pencerelelerdeki güzel kızların yüreği hopladı. Al atlıyı pek sevmişlerdi, al atının kendine güvendiği belliydi ama, öteki yiğitlerin yanında pek ufak kalıyordu, yenilecek diye korkuyorlardı. Ama hiç de sandıkları gibi olmadı. Al atlı yiğit bütün yiğitleri kaçırdı, kala kala güzel kızın ablalarından birinin nişanlısı kaldı, uzun zaman çarpıştılar ,en sonunda onu da atından düşürdü. Döndü, pencerelere baktı, gözleri çok güzel kızın gözlerini aradı. Çok güzel kızın ablaları içlerini çektiler.

"Şu bizim küçük bacımızın da ne kara kaderi varmış, şöyle bir yiğitle evlenmedi de, tuttu ahırdaki Yeşiltay'la evlendi!" dediler.

Güzel kız dudaklarını ısırdı. Allar giymiş, al atlı yiğit Yeşiltay'dı.

Ertesi gün cirit gene başladı. Güzel kızın büyük kardeşi oyuna girmedi, giyindi, kuşandı, atını hazırladı, alanın kıyısına geldi, al atlı yiğit gene gelir diye bekledi, eniştesinin öcünü almak düşüncesindeydi. Çok geçmedi, masmavi bir ata binmiş, maviler giyinmiş, mavi gözlü bir yiğit geldi, atını alana sürdü. Çok güzel kızın kardeşi atına atladı, üzerine yürüdü. Ama mavi gözlü yiğit onu da düşürdü. Sonra da eğildi, güzel kızın büyük kardeşini tuttu, yerden kaldırdı, gülümsedi. Sonra var hızıyla uzaklaştı. Bütün kızlar, bütün yiğitler arkasından baktılar. "İri yarı bir yiğit değil, o kadar yakışıklı da değil, ama ne kadar sevimli, ne kadar hünerli!" dediler. "Bu yiğit bir başka yiğit, kimselere benzemiyor!" dedi-

ler. Güzel kızın koltukları kabardı, ablaları ağlıyorlardı, gözlerini sildiler:

"Şu bizim küçük bacımızın da ne kara bir kaderi varmış, şöyle bir yiğitle evlenmedi de tuttu, ahırdaki Yeşiltay'la evlendi!" dediler.

Güzel kız ağzını açtı, birşeyler söylemek istedi, ama birden duruverdi, döndü, var hızıyla kaçtı. Kaçmasaydı, dayanamıyacaktı, herşeyi söyleyecekti. Maviler giyinmiş, mavi atlı, mavi gözlü yiğit Yeşiltay'dı.

Üçüncü gün, cirit gene başladı. Ülkenin en ünlü, en büyük yiğitleri dişlerini gıcırdattılar, ufak tefek adamı beklediler. Başlarında güzel kızın ortanca kardeşi vardı, çok iyi cirit oynardı, herkesi yenerdi.

"Onu da yeneceğim!" dedi.

Derken, uzaklardan nal sesleri geldi. Arkasından yeşiller giyinmiş, yeşil atlı bir yiğit geldi. Çok sürmedi, koca alan çabucak boşaldı. Ama güzel kızın ortanca kardeşi uzun zaman dayandı. Dayandı ya, en sonunda o da düştü atından. Yeşiller giyinmiş, yeşil atlı yiğit, atından düşen yiğidi kaldırmak için eğildi. Ama yerde yatan koç yiğidi düşünen yalnız kendisiydi, herkesin gözü kendisindeydi, hayranlıktan gözleri kamaşıyordu. Güzel kızın ablaları hüngür hüngür ağlıyorlardı.

"Şu bizim küçük bacımız şöyle kendine yaraşır, kendi gibi eşsiz bir yiğitle evlenmedi de tuttu, ahırdaki Yeşiltay'la evlendi," diyorlardı.

Yeşiller giyinmiş, yeşil atlı yiğit, Yeşiltay'dı. Güzel kız dilini tutamadı:

"O gördüğünüz yiğit, Yeşiltay'dır!" diye haykırdı.

Ablaları sevinç dolu, şaşkınlık dolu çığlıklar kopardılar, güzel kızın boynuna sarıldılar, bu sefer de sevinçten ağladılar. Ama Yeşiltay'ın yerinde bir top bulut kaldı, atı yeller gibi uzaklaştı, bir solukta görünmez oldu.

O zaman herşeyi anladılar, dizlerini dövdüler, ağladılar, güzel kız kendini yerden yere vurdu, saçlarını yoldu, dövündü durdu. Dövündü ya iş işten geçmişti bir ke-re, giden gitmişti. Geri gelmiyecekti, önceden söylemişti. Ama güzel kızın içindeki sızı dinmedi. Yeşiltay'sız edemedi, ağladı, inledi, sızlandı, gözlerine uyku girmedi. Öğütler, teselliler fayda vermedi. Babası yanına geldi:

"Yeryüzünde çok yiğitler var, kızım, hangisini istersen onunla evlendireyim seni, kızım," dedi, "ne istiyor-san yapayım, malım mülküm hep senin olsun, yalnız sen üzülme, kızım," dedi.

Güzel kız, hiç birini istemedi bunların, böyle şeyler güzel kızın acısını dindiremezdi.

"Sen bana bir demir âsa, bir de demir çarık yaptır, babacığım. Buralarda kalamam artık, gitmeliyim! Yeşiltay'ı bulmalıyım!" dedi. "Yeşiltay," dedi, başka birşey demedi.

Başka yolu yoktu bu işin, sözleri gerçektir, bir yerlerde duramıyordu, güzel yüzü sarardıkça sararıyordu, ince beli bütün bütün inceliyordu. Dileği yerine getirildi. Güzel kız demir çarığı ayağına geçirdi, demir âsasını eline aldı, tek başına yola çıktı. Neler neler çekti, ne dağlardan, ne tepelerden, ne düzlerden, ne ülkelerden geçti! Günler, geceler boyunca yürüdü. Mevsimler değişti, bir yıl bitti, başka bir yıl başladı. Demir âsa aşındı, küçüldü, demir çarık eskidi, altı delindi. Güzel kız yolundan dönmedi. Durmadan, yılmadan Yeşiltay'ı aradı. Her görüşünden Yeşiltay'ı sordu, Yeşiltay'ı kimsecikler görmemişti. Güzel kız, Yeşiltay'ı bulamadı. En sonunda, ıssız bir ovada, ulu bir ağacın altında, ak sakallı bir ihtiyara rastgeldi.

"Neler gördün, neler görmedin, söyler misin bana, baba?" dedi.

"Ne göreyim, kızım?" dedi ihtiyar. "İpissiz bir yer burası, ne gelen bulursun, ne giden! Ama ben gene de gidemiyorum buradan, nasıl giderim? Her akşam üstü bir yeşil kuş gelir buraya, şu gördüğün kayanın üzerine konar, ötmiye başlar. Nerde bir kuş varsa, uçar gelir, dünyanın bütün kuşları çevresinde toplanırlar, yer gök renk renk kuşlarla dolar. Yeşil kuş öter, onlar da sessiz sessiz dinlerler, çıt çıkarmazlar. Onlarla birlikte ben de dinlerim. Dinledikçe gözlerim yaşarır, içime iyilik dolar, gençliğim gelir aklıma, sevgi gelir, dostluk gelir, aşk gelir, içimdeki kötülükler silinir. Bunun için burdan ayrılamam, akşam üstünü beklerim, yeşil kuşun ötmesini beklerim," dedi.

Yeşiltay'ın yaşlı sevgilisi bu sözleri duyunca biraz sevindi, gözlerinde bir umut parladı. Gitti, ihtiyarın gösterdiği kayanın ardına saklandı, demir çarıklarını çıkardı, demir âsasını yanına koydu, bekledi. Neden sonra güneş battı, ufuklar kızardı, bir yeşil kuş geldi, kayanın üstüne kondu, ötmiye başladı. Güzel kız ürperdi, bu yeşil kuş bir zamanlar altın bir kafeste sakladığı güzel kuş gibi ötüyordu. Güzel kız bu öten kuşun Yeşiltay olduğunu anladı, başka şeyler de anladı. Birdenbire yerinden sıçradı, Yeşiltay'ı kanadından yakaladı. Yeşiltay da hiç kaçmaya çalışmadı, yalnız küçük, mavi gözlerinde birer damla yaş parladı.

"Artık herşey bitti," diye inledi, "herşey bitti, bir daha geri dönemem, ama seni unutmadım, unutmayacağım," dedi.

Dört bir yanlarına kuşlar toplandı. Güzel kız durmadan yalvardı, yeşil kuşun minicik ayaklarına kapandı, kanatlarını, gözlerini öptü, ağladı. Yeşiltay da ağla-

dı ya, "Artık herşey bitti," dedi, "geri dönemem," dedi, "beni unut," dedi, "seni unutmayacağım," dedi durdu. Ama sevgilisi yılmadı, hep ağladı, hep yalvardı. "Ben sensiz nasıl yaşarım, Yeşiltay?" dedi.

Yeşiltay başını önüne eğdi, uzun uzun düşündü, içini çekti.

"Ama çok acı çekersin, belki de canından olursun. Seni seviyorum, iyi, rahat yaşamayı, çok yaşamayı istiyorum, var git, seni unutmayacağım," diye cevap verdi.

Güzel kız bunu duyunca, çok sevindi, yeşil kuşun başını, kanatlarını okşadı, onun için herşeye katlanacağını, herşeyi yapacağını, hiç birşeyden korkmadığını söyledi. O zaman Yeşiltay dayanamadı, herşeyi bir bir anlattı. Artık devlerle yaşıyordu, hem tay, hem insan olduğu anlaşıldıktan sonra, başka türlü yapamazdı, bunun için söylemişti dilini tutmasını. Bundan böyle, devlerden ayrılamazdı, bırakmazlardı, devlerin elinden kaçmak da kolay değildi. Aralarına da girilemezdi, yerlerdi adamı. Aralarına girip de yenilmemenin bir tek yolu vardı, o da çok tehlikeli bir yoldu. Buralardan çok uzaklarda, doğuda, üç dört günlük bir yerde, kocaman bir ağaç vardı. Her sabah o ağacın altında bir büyük gürültü kopardı, dağ taş sarsılır, titrerdi, çın çın çınlardı. Sonra toprak yarılırdı, havalara koca koca kayalar sıçrardı, ağacın altında bir uçurum açılırdı. Uçurumun derinliklerinde devlerin otağı vardı, toprak yarıldıktan sonra sabah gezintisine, avlanmaya çıkarlardı, Yeşiltay da onlarla birlikte çıkardı, en küçükleriydi, en güzelleriydi, tanımak güç olmazdı. Tanımak güç olmazdı ya yaklaşmak pek güç birşeydi. Hem Yeşiltay'a kavuşmak, hem de devlere yem olmamak için, Yeşiltay'ın bir ayağı uçurumun çukurunda, bir ayağı dışardayken boynuna atılmalıydı, sıkı sıkı sarılmalıydı, yoksa birşeycikler fayda vermezdi, güzel

kızı bir lokmada yerlerdi. Bunları başarıp da, devlere karışabilirse, her gün birkaç dakikacık görüşebilirlerdi. Öyle ya, Yeşiltay hep devlerle birlikte dolaşırdı, yanlarından ancak akşam üstü ayrılabilirdi, o zaman da bir yeşil kuş olurdu, akşam üstünü kuşlarla birlikte geçirirdi. Daha birçok anlatacakları vardı, sürü sürü acılar, kederler, güçlükler, tehlikeler vardı daha. Ama güzel kızı üzmemek istemiyordu, anlatmadı.

Anlatsa da güzel kızı yolundan döndüremezdi, güzel kızın kararı karardı, bütün acıları, bütün güçlükleri, bütün tehlikeleri göze aldı. İki günde üç dört günlük yolun sonuna vardı. Kocaman ağacın yanına vardığı zaman her yer karanlıktı, gece yarısıydı. Ağacın üzerine tırmandı, sık dalların arasına saklandı. Sabaha kadar bekledi, hiç uyumadı. Sabah oldu, ama güneş doğmadı, gökyüzünde kara kara bulutlar vardı.

Sonra ağaç birdenbire sallanmaya başladı, büyük bir gürültü koptu, dağ taş inledi, çınladı, dört bir yanı yankıları kapladı. Sonra ağaç daha hızlı sallandı, top-
rak yarıldı, açıldı, ucsuz bucaksız bir uçurum göründü. Uçurumdan dağlar kadar iri devler çıktı, kara kara yüzleri, kırmızı kırmızı dudakları, sarı sarı gözleri vardı, korkunçlukları anlatılamazdı. Çıktılar, ağacın çevresinde toplandılar, havayı koklamaya başladılar. "Bugün işler pek yolunda, adam eti kokuyor!" dediler. Güzel kızın içi sızladı, gözlerini ayırdı, sık dalların arasından devlere baktı. Devler sarı gözlerini ağaca dikmişlerdi. Bereket versin ki, hava kapalıydı, dallar da pek sıkı, güzel kızı göremiyorlardı. "Yeşiltay gösterir şimdi, Yeşiltay'ın gözleri bizim gözlerimizden daha iyi görür," diyorlardı. Yeşiltay da isteklerini yerine getirecekmiş gibi davranıyordu. Bir ayağı uçurumun çukurunda, bir ayağı kıyısında-
dı, başını kaldırmış, ağaca bakıyordu, güzel kızı bekli-

yordu. Güzel kız da fazla bekletmedi, birdenbire sık dalları araladı, Yeşiltay'ın üzerine doğru atladı. Koca devler neye uğradıklarını bilemediler, hemen ileri atıldılar, kollarını uzattılar, güzel kızı yakalayivermelerine ramak kaldı. Ama bizim Yeşiltay da boş durmadı, birdenbire havaya sıçradı, güzel kızı yakaladı, bağrına bastı, birlikte yere düştüler. Yere düştükleri zaman, Yeşiltay'ın bir ayağı uçurumun çukurunda, bir ayağı kıyısındaydı. Devler yaklaşıpamadılar, acı acı göğüs geçirdiler.

"Doğrusu çok usta davrandın, çok çevik davrandın gene, Yeşiltay," dediler, "senden başka kimsecikler avımızı elimizden alamazdı. Neyse, artık o da dostumuz oldu," diye söylendiler.

Yeşiltay hiç birşey söylemedi, tatlı tatlı gülümsemekle yetindi. Sonra sevgilisinin elinden tuttu, uçurumdan aşağıya doğru koştular. Ucsuz bucaksız bir mağaraya vardılar. Mağaranın her yanında postlar vardı, insan, hayvan kemikleri vardı, kuru kafalar vardı. Orta yerde kocaman bir dev anası duruyordu. Eline büyük bir sopa almış, dişlerini temizliyordu, dişlerinin arasından koca koca et parçaları çıkıyordu. Yeşiltay'la sevgilisi yanına gelince durdu, başını kaldırdı, gözlerini ayırdı. Yeşiltay dev anasının omzunu okşadı.

"Sana en sevgili dostumu getirdim, dev ana, şimdi o da bizden oldu. Bundan böyle burada kalacak, sana arkadaşlık edecek, gündüzleri yalnızlıktan canın sıkılmıyacak," dedi.

Sonra güzel kıza döndü, üzgün üzgün baktı: "Allahısmarladık," diye söylendi, çıktı gitti, var hızıyla uzaklaştı, devleri bekletemezdi.

Güzel kızla dev anası yalnız kaldılar. Dev anası, güzel kızı yanına çağırdı, oturmasını söyledi, gülümsedi. Güzel kızın korkusu azaldı, o da gülümsedi, dev anasının

dan hoşlandı. Çabucak dost oluverdiler. Yeşiltay'ın sevgilisi başından geçenleri anlattı. Kimi zaman güldü, kimi zaman ağladı. Dev anasının boynuna sarıldı, yalvardı, kendisine yardım etmesini söyledi. Ama dev anası homurdanmıya başladı, suratını astı, dişlerini gösterdi. Bütün bunlar hiç hoşuna gitmemişti. Nasıl gitsindi? Bütün devler Yeşiltay'ı çok severdi, o da severdi. Yeşiltay yufka yürekliydi, devlerden çok, insanlara yardım ederdi, çoğu insanları kurtarırdı, devlerin insan yemesine engel olmıya çalışırdı, ama çok yiğit bir adamdı, hiç birşeyden çekinmezdi, korku nedir bilmezdi, devlere çok yardımı dokunurdu, sonra büyük hünerleri vardı, her kılığa, her biçime girerdi, geceleyin devleri pek eğlendirirdi. Dev anası kızını vermek istemişti ona, vermişti de, şimdi nişanlıydılar, yakında evleneceklerdi. Bunun için, güzel kızın dedikleri hoşuna gitmedi, hiç beğenmedi bu işi. Beğenmediğini de saklamadı. Güzel kıza etmedik kötülük bırakmadı. Yaşamayı fitil fitil burnundan getirdi. Su vermedi, ekmek vermedi, dişlerinin arasından çıkardığı çiğ etleri, pis etleri attı önüne, bunları yemesini söyledi, güzel kız da pek acıkmıştı, ister istemez yedi. Dev anasının kötülükleri bu kadarla da bitmedi. Yeşiltay'ın güzel kıza çok yakınlık gösterdiğini, güzel kıza çok sevdiğini, güzel kızla gizli gizli konuştuğunu görünce aklı başından gitti, küplere bindi, bütün bütün azıttı işi. Her fırsatta sırtına bir yumruk indirdi, kovdu, gitmesini söyledi. Ama güzel kız dayandı, karşı geldi, dayanamayacağı bir tek şey vardı, o da Yeşiltay'dan ayrı düşmekti, Yeşiltay'dan uzakta yaşamaktı, gitmedi. Gitmeyince dev anası çok kızdı, güzel kıza öldürmek istedi. Ne var ki, öldürmek kolay değildi, kuralların gereğince girmişti aralarına, öldüremezdi. Öldüremezdi ya, herşeyin bir yolu vardı, olmasa da güçlerini kötüye kullanan güçlü kimse-

ler bulurlardı, bulamazlarsa, uydururlardı. Dev anası da böyle bir yol buldu. Devlerin arasına karışmış bir insan bir devin yap dediğini yapmadı mı, yapmak istemedi mi öldürülebilirdi. Güzel kız, dev anasının verdiği bir işi gerçekten yapamadığı için yapmasa bile, dev anası, "İnat etti, sözümü dinlemedi, yapmak istemedi," diyecekti, kararını verdi. Gene aç bıraktı güzel kızı, gene bir damlacık su vermedi. Güzel kız ağladı, ağladı, gözlerinde yaş kalmadı. Derken, dev anası yanına yaklaştı. "Bakıyorum ağlamayı çok seviyorsun, ama bütün gözyaşlarını yere döküyorsun. Yere dökme, bana biraz gözyaşı gerek, gözyaşıyla büyü yapacağım. Al, şunları doldur!" dedi. Koca koca kazanlar getirdi, önüne koydu. "Güneş batıncaya kadar gözyaşıyla dolduracaksın bunları, doldurmazsan kendini ölmüş bil!" dedi, çıktı gitti.

Biçare kız şaşırıp kaldı, neye uğradığını bilemedi. Bir kazanın üzerine eğildi, hıçkırmaya başladı. Kendini hiç zorlamadı, zaten çok dertliydi, zaten hep ağlayıp duruyordu. Ama bu kocaman kazanları nasıl doldururdu? Gözyaşıyla kazan mı dolardı? Ağladı, kazanın dibine birkaç damla gözyaşı düştü. Düştü ya, aylardan Temmuzdu, mevsim yazdı, hava çok sıcaktı, damlacıklar çabucak kurudu. Güzel kızın gözleri karardı, hiç bir umudu kalmadı. Gene de yerinden ayrılmadı, ağladı, inledi, hıçkırdı durdu, kazanı doldurmak için değil, derdinden, kederinden ağlıyordu artık, Yeşiltay'ı bir kerecik daha görmeden öleceğini düşünüyordu. Ama birdenbire bir ses duydu, başını kaldırdı, Yeşiltay'ı karşısında buldu.

"Dev anası uyumadan önce kuşlar pınarına gitmiş, su içmiş, giderken de, dönerken de homurdanıp duruyormuş, sana yapacağı kötülükleri söylüyormuş, kuşlar da bunu duymuşlar, gelip söylediler," dedi Yeşiltay, gülümsemi. "Üzülme sen, bir yolunu buluruz," dedi

Eğildi, kızı kolundan tuttu, oturduğu yerden kaldırdı, yüzünü yüzüne çevirdi:

“Gözlerimin içine bak!” dedi.

Güzel kız da baktı. Yeşiltay’ın mavi gözleri çok güzeldi, ufaktı, küçücüktü ama, gökler, denizler gibiydi, derindi, ucsuz bucaksızdı. Bu güzel gözleri görüp de sevmemek elde değildi, bu çok güzel gözler unutulamazdı, bu mavi gözlerden vazgeçilemezdi. Nedense güzel kız, birdenbire duygulanıverdi, gene hıçkırmaya başladı, kirpiklerinin ucunda bir damla gözyaşı parladı.

“Ağlama, ağlama!” dedi Yeşiltay.

Sonra da eğildi, dudaklarını uzattı, güzel kızı kirpiklerinden öpüverdi, gözyaşı damlasını da dudaklarının arasına aldı, kazanların üzerine üfledi. Kazanlar birdenbire doluverdiler. Güzel kız şaşırıp kaldı, parmağını bir kazana daldırdı, sonra da ağzına götürdü, tuzluydu, kazanlardaki suyun gözyaşı olduğu şüphe götürmezdi. Sevincinden ağlamaya başladı, yaşlı gözlerini Yeşiltay’dan yana çevirdi:

“Nasıl, nasıl?” diye kekeleydi. “Bunu nasıl yaptın, Yeşiltay?”

Yeşiltay başını kaldırdı, uzaklara baktı:

“Seni canım gibi seviyorum. Derviş benim için canını verdi, kuşlar da çok severler beni,” diye cevap verdi, gülümsedi, “bunlar senin gözyaşların, sen de beni seviyorsun. Daha fazlasını sorma, anlatılamaz, ben bile anlatamam. Hadi, Allahaismarladık, çok geciktim, devleri bekletmek olmaz, Allahaismarladık,” diye söylendi. Bir yeşil kuş oldu, göklere yükseldi.

Yeşiltay kuş olup uçar uçmaz, dev anası içeriye girdi, korkunç korkunç gülüyordu, otuz iki diş birden görünüyordu, hepsi de sivri sivriydi. Ama beş kazanın beşinin de dopdolu olduğunu görünce aklı başından gitti.

Ayağını yere vurdu, yer gök inledi. Kazanları bir tekmede devirdi. Sonra gitti, bir köşeye oturdu, derin derin içini çekti, düşünmeye başladı. Neden sonra başını kaldırdı:

"Beni kötü bir dev sanma, küçük kız," dedi, "derdini hiç bilmiyorum, anlamıyorum sanma. Anlıyorum, Yeşiltay'ı çok seviyorsun, sevmeseydin kazanları dolduramazdın. Ama ben de kızımı seviyorum, iyi bir kocası olsun istiyorum, onu Yeşiltay'a vermek istiyorum. İnsanlar sevdiler mi, kötülük yapamazlar ama, devler yaparlar. Elimden geleni yapacağım, elimden kurtulamıyacaksın. Yazık ama, ne yapalım, bu iş böyle!" diye ekledi.

Sonra ekmek verdi, et verdi ona, su verdi, meyveler verdi. Gülümsedi. Birkaç gün hep böyle sürdü. Sonra gene dişlerini gösterdi:

"Sonbaharda kızımın düğünü var," dedi, "çok güzel bir düğün olacak, göreceksin. Ama iş düğünle kalmıyacak. Kızımın Yeşiltay çok rahat bir evde otursun istiyorum. Bunun için de kuş tüyü yataklar, kuş tüyü minderler, kuş tüyü yastıklar yaptırtmak istiyorum. Kuş tüylerini de sen bulacaksın. Şimdi şu beş torbayı alacaksın, akşama kadar kuş tüyüyle dolduracaksın. Toplayıp doldurup getiremezsen, kendini ölmüş bil artık!"

Güzel kız akşamı beklemedi, hemen ölmüş bildi kendini. Nasıl ölmüş bilmesindi? Bunun çıkar yolu yoktu, bu iş başarılı bir iş değildi. Ölmeden önce Yeşiltay'ı da göremeyecekti. Bir "Allahaismarladık" bile diyemeyecekti. Gene de bütün bütün umudunu kormedi. Torbaları yüklendi, dışarıya çıktı. Önünde sapsarı, ucsuz bucaksız bir ova vardı. Sapsarı, ucsuz bucaksız ovada koşmaya başladı. Gözleri yerdeydi ama, hiç kuş tüyü göremiyordu. Ağlıya ağlıya koşuyordu. İki de bir, düşüyordu, ayağı çıplaktı, dikenler batıyordu. Ellerini yukarıya doğru kal-

dırıyordu, gözlerini mavi göğ'e dikiyordu: "Tanrım, Tanrım! Yalvarırım, bana yardım et, beni Yeşiltay'dan ayırma!" diyordu. Sonra gene koşmaya başlıyordu. Sapsarı, ucsuz bucaksız ovada kuş tüyü arama! Bir düşüyor, bir kalkıyor, bir yalvarıyordu. Sarı ova alabildiğine uzanıyordu, bitmek tükenmek bilmiyordu. En sonunda, güzel kızın gücü kesildi. Gözleri karardı. Ucsuz bucaksız ova inip inip kalkmaya, çevresinde dönmiye başladı. Güzel kız ayakta duramaz oldu. Yüzükoyun yere yuvarlandı. Ama çok geçmeden bir el dokundu omzuna, başını kaldırdı, Yeşiltay'ı karşısında buldu. Yeşiltay üstündeki tozları sil-di, ayaklarındaki dikenleri çıkardı, gözyaşlarını da kuruladı. Gülümsedi:

"Kuşlar benim dostlarımdır," dedi.

Elini kaldırdı, çok uzaklarda bir bulut gösterdi. Bulut yaklaştı, yaklaştı, tepelerine geldi, alçaldı, bu bulut, bulut değildi, kuşlardı.

Yeşiltay iki elinin ikisini de göğ'e doğru kaldırdı:

"Uçun, kuşlar, uçun, tüylerinizi dökün de geçin!" diye bağırdı.

Bütün kuşlar tüylerini döküp gittiler, biraz tüy kaldıysa, kanatlarında kaldı, en güzel, en yumuşak tüylerini yere bıraktılar.

Yeşiltay'la güzel kız bu tüyleri torbalara doldurdular. Yazık ki, kocaman torbalardan biri iyice dolmadı, yarım kaldı. Güzel kız ağlamaya başladı. Beş torbanın beşi de dolmadıkça ölümden kurtulamıyacaktı. Ama bunda ağlıyacak ne vardı? Yeşiltay bir yeşil kuş oluverdi hemen. Bütün tüylerini döktü, sonra gene insan oldu. Gene kuş oldu, gene döktü tüylerini, gene insan oldu. Derken, çuvalı doldurdu. Bu tüyler gözleri kamaştırıyordu, hemen ayrılıveriyordu ötekilerden.

Devin de gözleri kamaştı, işin içyüzünü hemen an-

ladı, homurdandı, dişlerini gıcırdattı:

"Bu iş, Yeşiltay'ın işi, anladım," dedi. "Seni Yeşiltay kurtardı. Olsun varsın, çok güzel tüyler toplamışsın, kızım güle güle kullansın. Ama sen elimden kurtulamıyacaksın! Yarın sabah gün doğarken yola çıkacaksın, küçük bacıma gideceksin. Evi karşı dağın ardındadır. "Abıların kızının düğünü var, düğün kutusunu istedi diyeceksin. Gün batmadan önce getireceksin düğün kutusunu. Bakalım gelebilecek misin? Gelemezsen öldün demektir, geç kalırsan da ben öldüreceğim!" dedi.

Çok güzel kız, demir çarıklerini ayağına geçirdi, yola çıktı. Uzun yollar yürümeye, yorgunluğa, acılara, açlığa çoktan alışmıştı. Bir günde yapabiliirdi bu işi, korkmuyordu. Ama yarı yolda Yeşiltay belirdi. Bu sefer gülmedi, gülümsemedi, çok korktuğu, çok üzüldüğü belliydi.

"Dev anası sana bütün işlerin en çetinini vermiş," dedi, "bundan kurtulması pek güç. Ama gene de kurtulmaya çalışmalı! Dikkat et, şaşırma, dediklerimi de unutma. Dağın arkasında bir saray vardır, içi korkunç şeylerle doludur, en azgın, en yırtıcı hayvanlar, en azılı devler ordadır. Kapının bir yanında bir at, bir yanında bir it durur. Atın önünde et vardır, itin önünde ot vardır. İkisi de sıkı sıkı bağlıdır. At et yemez, it ot yemez, bunun için karınları açtır. Eti ite, otu ata verirsen, sonra ikisini de çözersen herşey kolaylaşır, onlar sana yardım ederler, o korkunç şeylerin hiç biri görünmez gözüne. Kutuyu kolayca alabilirsin. Ama sakın, açma o kutuyu! Açarsan herşeyi mahvedersin!.."

Yeşiltay'ın bütün dediklerini yaptı güzel kız. Sarayın kapısına vardı, otu atın, eti itin önüne attı, ikisini de çözdü. Yeşiltay'ın da söylediği gibi, herşey kolaylaşverdi o zaman, güzel kız düğün kutusunu aldı. Ama yolda içini bir merak sardı. Güzel bir kutuydu bu kutu, ufa-

cık birşeydi, ama ağır mı ağırdı. “İçinde ne var?” diyor-
du güzel kız, “ne var acaba?” diyordu, başka birşey de-
miyordu. En sonunda dayanamadı, Yeşiltay’ın sözlerini
unuttu, usulca kaldırdı kutunun kapağını. Bir de ne gör-
sün? Yığın yığın, yumak yumak, ufak ufak adamcıklar
sıçramasın mı kutudan? Ya! Hepsi bir yana dağıldı. Çok
güzel kız donakaldı. Yeşiltay’ın sözlerini hatırladı. Ye-
şiltay’ın dediğini yapmamıştı. Nerdeyse bayılacaktı. Ama
kendini topladı, ufacık adamları birer birer toplayıp ku-
tuya doldurmaya çalıştı. Ama nerde? Ufacık adamlar ka-
çıyorlardı, otların altına saklanıyorlardı. Yakaladıkları
da geri çıkıyorlardı kutudan, ötekilerin arasına karış-
ıyorlardı. Kaçmasalar, saklanmasalar bile ne çıkardı? Pek
çoktular, akşama kadar toplayamazdı. Elleri böğründe
kaldı. Oturdu, ağlamaya başladı. Ne kadar talihsizdi! U-
zun zaman ağladı. Sonra birdenbire bir kanat sesi duy-
du, başını kaldırdı, yeşil bir kuş gördü. Gelen Yeşiltay’-
dı. Yeşiltay’ın mavi gözlerinde çok büyük bir keder vardı.

“Kalk, kaçalım, kurtulmaya çalışalım. Belki de kur-
tuluruz,” dedi.

Güzel kız kalktı, gözlerini sildi, kaçtılar. Var hız-
larıyla koştular. Gün battı, ovalar, dağlar karardı, yıl-
dızlar parladı. Bir ağacın dibine uzandılar, uykuya dal-
dılar. Sabah oldu, birbirlerinin ellerinden tuttular, gene
kaçmaya başladılar. Yeşiltay’ın her halinde bir kaygı
vardı. Bir ara da durdu, arkasına baktı. Bir kasırga ge-
liyordu arkalarından, hızlı hızlı ilerliyordu. Yeşiltay içi-
ni çekti: “Geliyor,” diye söylendi, “bu, odur, dev anası-
dır, başka birşey olamaz!” dedi. Bir çırpıda bir kocamış
kadın kılığına girdi. Güzel kızı da bir eğri sopa yaptı,
eline aldı, kamburunu çıkardı, sopasına dayana dayana
yürümeye başladı. Kasırga çabucak yetişti, gelir gelmez
kocaman bir dev oluverdi.

"Koca karı! Koca karı! Buralarda, mavi gözlü bir delikanlıyla bir güzel kız görmedin mi?" dedi.

Kocakarı:

"Evet, gördüm," diye cevap verdi, parmağıyle sağ yandaki dağları gösterdi. "İkisi de koşuyordu, şu dağlara doğru gittiler," dedi.

Dev anası çok acele ediyordu, koca karıyı yemeyi aklından bile geçirmedi. Sağ yandaki dağlara gitti, bir solukta gözden siliniverdi. Silinince, Yeşiltay da, güzel kız da eski haline geldi. Gene eski yollarına devam ettiler. Güçlerinin yettiği kadar koşuyorlardı. Ama böyle koşmaya da can mı dayanırdı? Üstelik karınları da açtı. Bunun için bir elma ağacının altında durdular, oturdular. Karınlarını elmalarla doyurdular. Sonra yorgunluktan, uykusuzluktan gözleri karardı. Biri bir yana uzandı, biri bir yana. Birşeycikler konuşmadılar, uyudular. Ama uykuya birazcık doyamadılar. Çok geçmeden gök gürledi, sıçırarak uyandılar, ayağa kalktılar. Yeşiltay başını kaldırdı, göğe baktı. Gök maviydi, pırl pırlıydı. Yalnız uzaklardan, çok uzaklardan bir top kara bulut geliyordu, var hızıyla ağaca doğru iniyordu. "Tamam," dedi Yeşiltay, "bizi tanıdı," dedi, "elinden kurtulmak pek güç. Ama gene de herşeyi deniyeceğiz, kurtulmaya çalışacağız, birbirimizi gerçekten seviyorsak kurtulacağız," dedi. Eğildi, güzel kızı kucakladı, göğsüne bastırdı. Birdenbire görünmez oldular, yalnız elma ağacının yanında bir başka elma ağacı belirdi. Dalları, gövdesi, yaprakları, her yanı yeşil yeşildi, en yüksek dalında bir kırmızı elma vardı. Derviş, Yeşiltay'a neler öğretmişti! Yeşiltay ne kadar da hünerliydi! Yeşiltay bir yeşil elma ağacı oluvermişti, sevgilisini de bir elma haline getirmişti, elma ağacının en yüksek dalındaki kırmızı elma, Yeşiltay'ın sevgilisiydi. Ama kara bulut çok-

tan gelmişti, dev anasının biçimine girmişti, işin içyüzünü anlamakta gecikmedi. Tam zamanıydı, öcünü almanın sırasıydı! Azgın bir yel oldu, esti, inim inim inletti her yanı. Dağları, taşları sarstı, Yeşiltay'la güzel kızın az önce altında yattıkları ağaç, çatırdıya çatırdıya devrildi. Yeşiltay yerlere kadar eğildi, bütün yaprakları döküldü, ama kıpkırmızı elma, daldan düşmedi. Dev anası küplere bindi, yağmur oldu, yağdı, dolu oldu, çarptı, yeşil ağaç inim inim inledi, ama elma dalında kaldı, düşmedi, yaralanmadı. Görünüşe bakılırsa, her zaman da kalacak gibiydi. Dev anası yoruldu, umudu kesildi. "Belki de onlar değildir, başka birşeydir, bizdendir, onlar bana böyle karşı koyamazlardı," diye söylendi. Gene bir top kara bulut oldu, yükseldi, yolunu değiştirdi.

Yeşiltay'la sevgilisi gene bütün hızlarıyla koşmaya başladılar. Gece gündüz demediler, açlığa, susuzluğa, yorgunluğa aldırmadılar, durmadan koştular. Güzel kızın demir âsası kırıldı, demir çarığı da parçalandı, giyilecek gibi değildi, attılar. Ayakları taşlara, keseklere çarptı, kanadı, sızım sızım sızladı, ama en sonunda nasır bağladı. Güzel kız hiç acı duymaz oldu. Hiç acı duymaz oldu, daha da hızlı koştu ya, bir sabah güneş doğarken, kara bulut gene geldi, tepelerine dikildi. "Yandık," dedi çok güzel kız, "artık bundan kurtulamayız," dedi. Yeşiltay gene de gülümsedi. "Üzülme, belki de kurtuluruz, belki daha bizi görmedi? Devlerin gözleri pek iyi görmez," diye cevap verdi. Sonra gene güzel kızın beline sarıldı, göğsüne bastırdı. Kendisi bir pınar oldu, sevgilisi bir bakır tas oluverdi. Yeşiltay şimdi çok güzel bir pınardı, dibinde aklı karalı, sarılı kırmızılı, pırlıl pırlıl çakıl taşları vardı, dupduru bir suyu vardı. Bakır tas da: "Beni al da şu nardan bir tas su iç," der gibiydi. Dev anası, aşağıya iner inmez bakır tası eline aldı. Çok yorgundu, çok su-

lamıştı. Bakır tası duru suya daldırdı, ağzına götürdü, çti. Bir daha içecekti ya, kısmet olmadı. Bakır tas elinlen düştü, kendisi de kocaman bir çınar gibi devriliverdi.

"Yaktın beni, Yeşiltay! Yıktın beni, Yeşiltay! Alacağın olsun, ben sana gösteririm!" diye inledi. Arkasını getiremedi, derin bir uykuya dalmıştı.

İçtiği su, alelâde bir su değildi, sihirliydi. Yeşiltay'dan bir parçaydı o su. Dev anası, bunun etkisiyle kırk gün, kırk gece uyanamıyacaktı. Ama uyandıktan sonra Yeşiltay'ı pek kolay bulacaktı. Nerede olursa olsun, Yeşiltay'ın kokusunu alacaktı. İşin en kötüsü, Yeşiltay'ın gücü ona da geçmiş olacaktı, kolayca bozuverecekti Yeşiltay'ın oyunlarını, yakında öcünü alacaktı. Belki kırk günlük, belki kırk bir günlük ömürleri kalmıştı. Belki de kurtulacaklardı, ama bu pek güç birşeydi. Yeşiltay üzgündü bunun için. Neden başka birşey yapmamıştı? Meselâ gene bir yeşil ağaç olmak, çok güzel kızı da bir kırmızı elma yapmak vardı. İkinci kere ağaç ve elma olduktan sonra, bir daha eski hallerine dönemezlerdi ama, hep öyle kalabilirlerdi. Yıllar, yüzyıllar geçerdi, onlara birşeycik olmazdı. Yeşil ağaç kış yaz yeşil kalırdı, güz gelince yaprakları sararmazdı. Kırmızı elma da hiç düşmezdi. Gelip geçen iyi insanlar: "Bu yemyeşil ağaç Yeşiltay'dır, bu elma da sevgilisi!" derlerdi, çocuklar onları görmeye gelirlerdi, gölgesinde güzel oyunlar oynarlardı. Bu da çok güzel birşeydi. Başka şeyler de yapabilir-di, türlü türlü oyunlarla aldatabilirdi dev anasını. Ama birdenbire pınar olmak gelmişti aklına, başka birşey düşünememişti. Gene de kurtulmaya çalışmalıydı, yaşamak güzeldi, herşeyi denemeliydi.

Herşeyi denediler. Günler, geceler boyunca gittiler, yağmur demediler, kar demediler, tepe demediler, dağ demediler, gittiler, gittiler. Gittiler ya zaman daha çabuk

ilerledi. Kırk gün dediğin nedir ki? Çabucak bitiverdi. İşin en kötüsü, korkunç bir fırtına başladı o gün. Şimşekler çaktı, yıldırımlar düştü, gökler gürledi, bardaklardan boşanırcasına bir yağmur yağdı, bıçak gibi bir yel esti. Bir türlü dinmek bilmedi. Ağaçların en yüksek dalları bile yerlere değdi. Yeşiltay da, güzel kız da çok korkunç, çok fırtınalı bir denizde yüzer gibiydi. Yılmıyorlardı, durmuyorlardı, sığınacak bir yer aramıyorlardı, yağmura, yele, sellere göğüs geriyorlardı, ağaçlardan, kayalardan tutuna tutuna ilerlemeye çalışıyorlardı. Güç de olsa, ilerlemekten geri durmuyorlardı. Durmuyorlardı ama neye yarardı ki? Kara bulut daha çabuk geliyordu. Yeşiltay'ın korktukları gerçek olmuştu. Kara bulutlar arasında kapkara bir bulut hızla ilerliyordu. Yavaş yavaş aşağıya iniyordu, indi inecekti. Bu sırada masmavi bir ırmak göründü karşıda. Masmavi ırmağın ötesinde yeşil bir ülke vardı, ıslıl ıslıldı, orada fırtına yoktu, orada herşey huzur içindeydi. Kuşlar uçuyordu. Bir küçük çoban, kuzularını gezdiriyordu. Ötede, bir küçük şehir görünüyordu. Bacalarından döne döne dumanlar yükseliyordu. Orda herşey öylesine güzeldi ki, öylesine hoştu ki, kara bulut bütün kinini unuttu. Yeşiltay'la güzel kızın üzerine inmedi, var hızıyla karşı kıyıya geçti. Ama karşı kıyı gerçekler ülkesiydi. Kara bulut, birdenbire eriyiverdi, iki damla yağmur olup yere düştü.

Karşı kıyı gerçekler ülkesiydi. Yeşiltay, masallar ülkesinin sonuna gelmişti. Masallar ülkesinin ötesinden bir ses geldi kulağına: "Gel artık, gel artık!" diye fısıldadı. "Gel, Yeşiltay, gel, bize dön!" dedi. Demese de dönecekti Yeşiltay. "Evet," diye söylendi, "evet, geliyorum!" dedi içinden. Güzel kıza uzaktaki şehri gösterdi:

"Şu gördüğün şehir benim şehrimdir, doğduğum şehir! Bir zamanlar o şehirden kaçmak isterdim, beni sı-

kardı. Ama sonra yavaş yavaş herşeyi anladım, yıllar var ki küçük şehrin özlemini çekerim," dedi. Gülümse-di, bacalardan döne döne çıkan dumanları gösterdi: "Orada yaşamak çok güzel bir masaldır," diye söylendi, "güzel olduğu kadar da kısadır, dardır, ufaktır, çabucak bitiverir. Bunun için, yaşamaya dört elle sarılsın. Ama birşey gelmez elinden. Buradaki hünerler orda görülmez. Dev anası tuzla buz oldu, barada kalmakta bir tehlike yok. Ama ben gene de şehirime döneceğim. Seni seviyorum, senin de gelmeni isterim!" diye ekledi.

Sonra da ırmağa attı kendini, güzel kız da arkasından geldi. Yüzdüler, karşı kıyıya vardılar. Üstleri başları ıpsıladı, karınları açtı, çok yorulmuşlardı, yürüyecek gibi değildiler. Gene de gülümsediler. Yalnız güzel kız sarardı. Nasıl sararmasındı? Sevgilisi birdenbire değişmişti. Yeşiltay da işin farkındaydı. Çok düşünmüştü, çok işler yapmıştı, çok acı çekmişti. Bu kıyıya geçer geçmez çektiği acıların, yaşadığı iyi kötü yılların izleri yüzüne, bedenine işlenivermişti. Yüzü kırışıklar içindeydi, yeşil elma ağacının aldığı yaralar, Yeşiltay'ın ellerinde, ayaklarında belirmişti. Başında da bir tanecik saç kalmamıştı. Ama o, bunlara aldırmadı. Sevgilisinin sarardığını, üzül-düğünü, belki de pişman olduğunu görmemezlikten geldi.

"Az sonra şehre varacağız. Orada küçük bir evimiz olacak, sonra çocuklarımız olacak, evimizin bacasından duman eksik olmayacak, ben ölürsem ocağımı çocuklarım yakacaklar. Ama yaşadıkça çalışacağım, senin için, çocuklarımız için elimden geleni yapacağım!" dedi.

Yeşiltay sözünün eriydi, yapardı. Yüzü kırışıklarla dolsa da, başında saç kalmasa da, eski hünerlerini gösteremese de, ne çıkardı? Yüreği hiç değişmemişti, Yeşiltay hep o eski Yeşiltay'dı.

Ü Ç P I N A R

Çok uzaklarda bir orman vardı eskiden, koca koca ağaçları en yüce kuleleri, en yüce minareleri bile gölgede bırakırdı, uçurtmalar bile aşamazdı boylarını, göğe doğru uzar giderlerdi. Uzaklardan bakan küçük çocuklar, bu ağaçların tepesine tırmananların, ellerini uzatınca yıldızları tutabileceklerini sanırlardı. Ama kimsecikler tırmanamazdı o ağaçlara. Ağaçlara tırmanmak şöyle dursun, ormana girmeyi bile göze alamazlardı, bir ürperti sarardı her yanlarını, korkarlardı. Ormanın içinde korkmadan dolaşan bir adam vardı ya, o da uzun yıllardan beri burada yaşırdı, alışmıştı, ağaçların en sık olduğu bir yerde bir kulübede otururdu. Kocaman bir adamdı, devler gibiydi, devlerle akraba olduğu söylenirdi. Avcıydı, iki çocuğu vardı, biri kız, biri oğlandı. Çocukların yüzlerine bile bakmazdı. Çok dertliydi biçare çocuklar! Üstlerine başlarına bakacak, karınlarını doyuracak, dertlerini dinliyecek, geceleri masal anlatacak bir annecikleri de yoktu. Üvey anneleri canlarına okurdu, etmedik kötülük bırakmazdı. Babalarına da söyliyemezlerdi. Dedim ya, avcıydı babaları, sabahtan akşama kadar, akşamdan sabaha kadar ormanda avlanır dururdu. Kuş bulursa kuş, tavşan bulursa tavşan, geyik bulursa geyik vururdu. Kuşları, hayvanları vurup öldürmekten, pişirtip yemekten başka birşey düşünmezdi, başka hiç birşeye aldırılmazdı. Vurduğu kuş düşmedi mi, getirdiği tavşan pişmedi mi küplere binerdi, gözlerinden kıvılcımlar saçılırdı. Herşeyi yapabiliirdi böyle zamanlarda. Meselâ, oğlunu, kızını, karısını öldürebilirdi, öylesine azgın bir avcıydı. Karısı da

bu huyunu çok iyi bilirdi. Bilirdi ya, bir gün ne olduysa oldu, üç keklikten birini yitirdi. Aradı, taradı, bulamadı. Çocuklardan şüphelendi, ikisini de dövdü, vura vura burunlarını kanattı. Yemin üstüne yemin ettiler, gene de inanmadı. Ama artık bunları düşünmenin sırası değildi. Korkusundan tir tir titriyordu, sabahlara kadar dayak yiyeceğini, belki de öleceğini düşünüyordu. Dayaktan, ölümden kurtulmak için bir bıçak aldı eline, sol memesini kesiverdi. Bir güzel tuzladı, biberledi, kalan kekliklerle birlikte onu da pişirdi. Akşam oldu, kocasının önüne getirdi. Adam sol memeyi yerken, nerdeyse parmaklarını da birlikte yiyecekti, öylesine beğenmişti karısının memesini.

"Bu keklik çok tatlı bir keklik, karı," diye söylendi. Sonra da cömertliği tuttu. "Biraz al da tadına bak," dedi.

Karısı almadı, içi burkuluyordu. Avcı da fazla dayatmadı. Ama azıcık daha yiyince gözleri büyüdü, parmaklarını yaladı durdu.

"Karı, karı, bu işin içinde bir iş var, karı; bu et keklik eti değil, çok hoş bir et, çok tatlı bir et. İşin iç yüzünü söyle, karı. Korkma, kızmam, niçin kızayım?" dedi.

Kadın biraz duraladı, yutkundu, ezildi, büzüldü, ama en sonunda anlattı olanı biteni. Adam da sözünde durdu, kızmadı. Kızmak şöyle dursun, sevindi bile. Karısına acımayı da düşünmedi. Çok azgın bir avcıydı, midesinden başka birşey düşünmezdi.

"Adam eti ne de tatlı olurmuş, karı!" diye söylendi.

Yüzünü ellerinin arasına aldı, düşlere, düşüncelere daldı. İkide bir dudaklarını yalıyordu. "Adam eti ne de tatlı olurmuş! Adam eti ne de tatlı olurmuş!" diye mırıldanıp duruyordu. Karısı çok kaygılandı, içi sızladı, kalın memesini sımsıkı tuttu, onu da istiyecek diye korku-

yordu. Yakayı sıyırmak istedi:

"Adam etinden bu kadar hoşlandıysan, çocukların ne güne duruyor?" dedi.

"Onların da hiç eti yok ki, ikisi de bir deri, bir kemik," dedi avcı, içini çekti.

Üvey ana, buna da bir çare buldu:

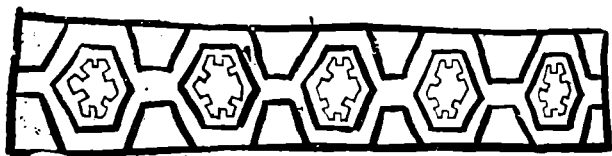
"O da söz mü?" diye atıldı hemen. "Kırk gün güzelce besleriz, semirirler, ondan sonra kesip yersin!" dedi.

Kocası da pek beğendi bu düşünceyi.

"Öyle ya, çok kolay, besleriz," dedi, keyiflendi, "besleriz, besleriz, sonra da keseriz, bir güzel yeriz. İkisini birden keseriz, adam etine doyarız," diye ekledi.

Biçare kız, yediği dayanın acısından olacak, bir türlü uyuyamıyordu. Başkalarının konuştuklarını dinlemeyi sevmezdi, yoktu öyle kötü huyları, babasıyla üvey annesinin sözlerini de dinlemek istemezdi ama, elinde olmadan dinledi. Bir çılgılık kopardı. Bereket versin ki, çabuk davrandı, hemen ağzına götürdü elini, sıkı sıkı tuttu da çılgılığı dışarı çıkmadı, duyulmadı. Aradan saatler geçti. Gözleri yoruldu, gözkapakları da çok ağırlaştı, gene de yummadı gözlerini, şafak sökünceye kadar uyumadı, yapacaklarını düşündü. Ertesi gün, birşeycikler olamış gibi davrandı. O korkunç sözleri dinliyen kendisi değildi de, bir başkasıydı sanki. Kimselere anlatmadı duyduklarını, kardeşine bile söylemedi. Yalnız her gün küçücük bir taş aldı ormandan, getirip yastığının altına sakladı. Geceleri herkes uyuduktan sonra kalkar, taşları eline alır, birer birer sayardı, yıldız böcekleri de yaklaşıp, ışık tutarlardı, gündüz gibi aydınlatırlardı önünü.

Bir gece, gene kalktı. Yıldız böcekleri koşup geldiler, ışık tuttular. Kız taşları saymaya başladı. Saydı, bir daha saydı. Gözlerinde yaşlar parladı. Taşların sayısı otuz dokuzdu. Kesilmelerine tam bir gün vardı! Kız bu-

...man

ADAMC1054

nu görür de durur mu hiç? Durmadı. Kardeşini uyandırmak istedi hemen. Ama derin bir uykuya dalmıştı yavruca, dokunmaya kıyamadı. Sonra birdenbire uyandırılırsa belki de ağlardı, babası, üvey annesi de duyar, işi anlarlardı. Bunun için, usulcana dışarı çıktı, birkaç cırcır böceği buldu, yalvardı, kardeşini güzel, tatlı türkülerle uyandırmalarını söyledi. Cırcır böcekleri uçup geldiler, tatlı tatlı türküler söylediler. Çocuk gülümsiyerek uyandı. Ablası kolundan tutup kaldırdı, elbiselerini giydirdi. "Ay ışığında gezmiye çıkacağız, cırcır böcekleri türkü söyleyecek bize, yıldız böcekleri ışık tutacaklar," dedi. Çıktılar. Kulübeden biraz uzaklaştıktan sonra, kızcağız herşeyi anlattı. Kardeşi pek küçüktü daha, ağlamağa başladı. Ama ağlamanın sırası mıydı? Kaçmaya başladılar...

Koştular, koştular. Derken şafak söktü, ufuklar aydınlandı. Yıldız böceklerinin ışığı söndü, cırcır böcekleri uyuya kaldılar. Çocuklar yoruldu, dizleri sızlamaya başladı. Gene de durmadılar, koştular, koştular... Ama biraz daha koştuktan sonra, oğlanın ayağına bir diken battı, olduğu yerde kalakaldı çocukcağız. Ablası döndü, diz çöktü, tuttu, dikenı çıkardı. Sonra kalktı, kalktı ama, bir de ne görsün? Babaları koşa koşa gelmiyor mu? Hemen kardeşinin elinden tuttu, gene kaçmaya başladılar, her yanlara tere battı, solukları kesildi. Bereket versin ki, bir kocamış kadın gördüler bu sırada. Kadıncağız bir küçük pınarın başına oturmuş, önüne bir küçük ayna koymuş, eline de bir sarı tarak almış, ak saçlarını tarıyordu. Yanına vardılar:

"Nine, nine! Sakla bizi, kurtar bizi!" dediler, olanı biteni anlattılar. Kocamış kadının gözleri yaşardı.

"Ben sizi burada nasıl saklarım, çocuklar? Babanız gelirse sizi de, beni de öldürür. Saklıyamam. Saklı-

yamam ama, sizin için birşeyler yaparım. Şu aynayı, şu tarağı, şu kili alın. Yaklaşınca kili atın. Gene yaklaşırsa tarağı atın, gene yaklaşırsa aynayı atın, herhalde kurtulursunuz," dedi.

Çocuklar, kili, tarağı, aynayı aldılar, kaçmaya başladılar. Ama babaları çabucak yetişti. Beş on adım daha yaklaşırsa, yakalayıverecekti. Bereket versin ki, "Böyle sabah sabah nereye gidiyorsunuz? Gelin, kahvaltınızı edin de ondan sonra çıkın gezmiye!" diye bağırıyordu da hızı biraz azalıyordu. Ama bizim küçük oğlan, bu tatlı sözleri duyunca duruverdi. Babasına döndü. Neredeyse yakalanacaktı. Ablası elindeki kili yere bıraktı. Avcıyla çocukların arası açıldı, uzadı, içinden çıkılmaz bir çamur alanı oldu, ama avcı aldırmadı. Paçaları sıvadı, postallarını attı, bata çıka ilerlemeye başladı. Bir yandan da kötü kötü şeyler söylüyor, küfürler yağırdıyordu. Küçük oğlan, bu sözleri duyunca ablasının eline sarıldı, var hızlarıyla koştular. Babaları da arkalarından koşuyordu. Her yanı çamurdu ama, kocaman bacakları vardı, çocuklardan daha çabuk ilerliyordu. Gene epeyce yaklaştı, gene tatlı tatlı sözler söyledi, dursunlar diye dil döktü, ama küçük oğlan bile durmadı. Ablası elindeki tarağı bıraktıverdi. Bıraktı da bir baktı ki, arkaları baştanbaşa çakır dikenli. Babası da çakır dikenlerinin içinde çabalayıp duruyor, çakır dikenleri ellerini, bacaklarını kanatıyor...

Avcı kızı, babasının kanlarını görünce içi sızladı. Avcı, kendisinin de, kardeşinin de canına kıyacaktı, belki de bir devdi, dikenler içinde böylesine koştuktan sonra, akan kanlara, batan dikenlere aldırmadıktan sonra, dev olduğu şüphe bile götürmezdi ama, ne de olsa babasıydı, babasının bu haline dayanamadı, bir daha arkasına bakmadı. Avcının dikenlerden kurtulup da arkalarından yetişebileceğini sanmıyordu, bu bakımdan içi rahattı. Bu-

nun için pek yavaş yürüdüler. Koşacak durumda da değildiler zaten, yorgunluktan bacakları tutmaz olmuştı. Hem de çocuk pek susamıştı, "Su, su!" diyor, başka birşey demiyordu, ağlayıp duruyordu. Gözyaşları bazı bazı dudaklarına damlıyordu, ne de olsa sudur diye yalıyordu ama, yaladığına da, yalıyacağına da pişman oluyordu zavallı, gözyaşları pek tuzluydu. Susuzluğunu daha çok arttırıyordu.

Avcı da durmadan ilerliyordu. Yirmi otuz adım birşey kalmıştı aralarında. Çocuklar bir oyun daha oynarlar diye korktu, adımlarını yavaşlattı, ayaklarının ucuna basarak, çıt çıkarmadan yürüdü. Bunun için yetişmesi biraz uzun sürdü. Ama en sonunda yetişti, arkalarına kadar geldi, kızını omuzundan tutuverdi. Tutmasına tuttu ama, serde devlik vardı, pek sert tuttu kızın omuzunu, tutmaktan çok vurdu. Ayna yere düştü. Kızcağz korkuyla ardına döndü. Bir de ne görsün?: Ucsuz bucaksız bir mavi deniz... Bir yanında kendisiyle kardeşi, bir yanında babası... Araları öylesine uzak ki, babaları serçelerden daha küçük görünüyor...

Derin bir rahatlık çöktü içlerine, kurtulmuşlardı. Yazık ki, denizin suları pek tuzluydu, içemediler. Küçük oğlan inim inim inliyordu, ağlıyordu, "Su!" diyor da başka birşey demiyordu. Güneş de tam tepelerindeydi, alev gibi yakıyordu enselerini. Bu yerlerde su bulması kolay değildi. Değildi ya avcı kızı umudunu kesmedi. Bu kadar işi başardıktan sonra suyu da bulacağını umuyordu ama, bütün umutları boşa çıktı. Güneş batıncaya kadar dolaşırlar, bir damla su geçmedi ellerine. Bir ağacın altına çöktüler. Küçük oğlan yüzükoyun yere uzandı, inlemiye başladı. Ablası da başucuna oturdu, yüzünü iki elinin içine aldı. Çok güzeldi, hele böyle yüzü ellerinde, terden sırlıklam olmuş saçları alnında, dertli dertli otururken

daha da güzel görünüyordu.

Derken uzaklarda bir atlı belirdi. Atını dört nala sürüyordu. Atı çok güzel bir attı, kış yelleri tepelerde nasıl koşarlarsa, o da öyle koşuyordu. Ama atlı, güzel kızı görünce dayanamadı, atını durduruverdi. Sonra kardeşini gördü. İyi bir adama benziyordu.

"Ne o, kızım, burda böyle ne yapıyorsunuz? Bu çocuk neden ağlıyor?" diye sordu.

Güzel kız, kardeşinin çok susadığını söyledi. "Her yanı aradık, taradık, bir damla su bulamadık, amca!" dedi. Atlı hallerine acıdı, içini çekti:

"Şu karşıkı tepedeki ağaçları görüyorsunuz ya.." diye başladı, arkasını getirmede, durdu, yutkundu. Sonra bir oğlana, bir kıza baktı, ister istemez devam etti: "Yan yana üç pınar vardır orada, ama ikisinin suyu içilmez. Birincisinden içen balık olur, dalar gider içine, ikincisinden içen kuzu olur, mer mer meler. Üçüncüsünden içene birşeycik olmaz, olduğu gibi kalır, susuzluğu da geçer. Birinciyle ikinciye yaklaşmayın sakın, üçüncüden için!" dedi. Sözlerini bitirmesiyle atını kırbaçlaması bir oldu, sürdü gitti.

Çocuklar yola çıktılar. Çok, çok yorgundular ama, tepenin üstünde bir umut vardı, umut da çekerdi, hafifletirirdi insanı: Yorgunluklarını duymadılar. Ağaçlara yaklaştılar, suyun parıltısını gördüler. Küçük oğlan bir ok gibi fırladı. Çok susamıştı, sudan başka birşey düşünmüyordu. İlk pınarda durmak istedi. Dursaydı balık olacaktı. Ama pek hızlı koşuyordu, hızını alamadı. İkinci pınarda durdu, eğildi. İçti. Küçücük bir kara kuzu oldu, melemiye başladı. Meliyordu, çayırların üzerinde oynuyordu, anasından kuzu doğmuş gibiydi. Ablası saçını başını yoluyordu, hüngür hüngür ağlıyordu, ne yapacağını bilemiyordu. Bazen kendisi de o sudan içmek, kardeşi gi-

bi kuzu olmak istiyordu ya, yüreği el vermiyordu, insanlardan daha güzel, daha iyi birşey yoktu, insanlığından geçemiyordu. O böyle ağlayıp çırpınırken, gece oldu, sular, ağaçlar karardı, yıldızlar parladı. Gece kuşları boğuk boğuk ötmiye başladılar, uzaklarda kurtlar uludu. Kızcağız çok korktu. Bir ağacın tepesine tırmandı, oturacak bir yer buldu, oturdu. Bütün gece burada kaldı, gözünü bile kırpmadı sabaha kadar.

Sabah oldu, güneş doğdu, bir atlı geldi. Genç bir atlıydı, inceydi, uzundu, yakışıklıydı, sarı saçları alnına düşüyordu. Al atını sulamak istiyordu, pınara sürdü. At geldi, suya eğildi, tam içeceği sırada birdenbire geriye sıçradı. Genç atlı şaşırды, atını bir daha sürdü suya. At gene geriye sıçradı, kişnedi, şaha kalktı. Genç atlı atının yelesini okşadı, gülümsedi, birşeyler mırıldandı, bir daha sürdü. Ama al at hep sıçırıyor, şahlanıyordu. Genç atlı hiç birşey anlamıyordu bu işten. En sonunda suya doğru eğilip baktı. Bir de ne görsün!.. Suyun üzerinde bir kız gölgesi titremiyor mu!.. Başını kaldırdı. Ağaçta bir genç kız, bir güzel kız... Güzel de söz mü... Genç kız sanki doğan güne, "Sen doğma da ben doğayım," diyordu, öylesine güzeldi. Genç atlı bütün bütün şaşırды. Gözleri kamaştı, dili tutuldu, bir zaman konuşamadı. Neden sonra kendini topladı:

"Kimsin sen, in misin, cin misin?" diye seslendi.

Güzel kızın gözleri yaşardı, insan sanılmamasına üzülmüştü, ama belli etmemiye çalıştı:

"Ne inim, ne cinim, adamoğluyum," dedi. Sonra da olanı biteni anlattı. Genç atlı, mavi gözlerine inanamıyordu. Hem çok acı, hem çok tatlı bir düş görüyordu sanki. Avcının güzel kızıyla birlikte hüngür hüngür ağlıyordu. Avcının güzel kızının derdi kendi derdi, sevinci kendi sevinciydi. Ona birdenbire vurulmuştu, gözü ondan

başka birşey görmüyordu. Bir de küçük, kara kuzunun meleyişlerini duyuyordu, içinde bir yerler sızlıyordu. En sonunda gözlerini güzel kızın gözlerine dikti:

"Benimle evlenir misin?" dedi.

Dileği kabul edildi. Genç atlının gözleri sevinçle, mutlulukla parladı o zaman, çağın en büyük padişahının oğlu olduğunu söyledi nişanlısına, her dileğini yerine getireceğine söz verdi. Sonra kalktı, al atına bindi. Dosdoğru saraya gidecekti, herşeyi anlatacaktı babasına, düğün hazırlıklarına başlanmasını söyleyecekti, pek yakında geri dönecek, sevgilisini incilerle, sırmalarla, altınlarla süsledikten sonra saraya götürecekti.

Ama saray oldukça uzak bir yerdeydi. Genç atlı yolda giderken sabırsızlığından ne yapacağını bilemiyordu. Sabırsızlanıyordu, çabuk gitmek istiyordu ya pek coşkundu, pek sevinçliydi, sevincini yüreğine sığdıramıyordu. Yolda birine rastladı mı duruveriyor, nişanlısını anlatıyordu, nişanlısının güzelliğini anlatıyordu, onu nasıl bulduğunu, neler konuştuklarını anlatıyordu, kuzuyu anlatıyordu. Kuzuyu anlatmaya başladı mı gözleri yaşarıyordu.

Bir Arap kızı da bunları duydu, tepenin yolunu tuttu. Atlı saraya varmadan Arap kızı tepeye vardı. Bir ipek elbise, bir sırmalı terlik getirmeyi de unutmamıştı. Ağacın altına gelip durdu.

"Beni padişahın oğlu yolladı, seni hazırlamıya geldim. Aşağıya gel de güzel elbiseni giydireyim sana, saçlarını taryayım. Az sonra nişanlın da gelecek, çabuk ol, geç kalmıyalım," dedi.

Ne olur, ne olmaz diye herşeyi bildiğini göstermek istedi. Kuzunun boynuna sarıldı, öptü, okşadı. Güzel kız da hemen inandı, çabucak indi aşağıya. Arap kızı dev avcının güzel kızını birinci pınarın başına oturttu, üs-

tündeki eski püskü elbiseyi çıkardı, getirdiği ipekliyi giydirdi, sonra da saçlarını taramaya başladı. Başladı ya başlamasıyla güzel kızı itip suya atması da bir oldu. Kuzu bunları gördü ya, küçücük bir kuzuydu, ne gelirdi elinden? Acı acı melemekle kaldı. Arap kızı aldırmadı bile. Altın tarağını eline aldı, kara, kıvrıkcık saçlarını uzun uzun taradı. Sonra da pınara girdi, gene öyle uzun uzun yıkandı, ama bütün çabaları boşunaydı, bir türlü güzelleşemiyordu, karalığı, çirkinliği artıyor da, eksilmiyordu. Avcı kızına pek yakışan eski elbiseleri de giyince bütün bütün çirkinleşti. Ama pek güzelleştiğini sanıyordu galiba, sevinçli görünüyordu. Ağaca da sevinçle tırmandı. Çıktı, avcı kızının yerine oturdu, beklemeye başladı. Çok geçmeden padişahın oğlu geldi. Başını kaldırıp ağaca baktı. Kara, kaba bir kız gördü, gözlerine inanamadı. Ama Arap kızı hiç oralı olmadı, hemen aşağıya indi, nazlandı, sitem üstüne sitem etti. Böylesine geciktiğine göre, kendisini fazla sevmediğini söyledi. Padişahın oğlu sanki duymadı.

"Neden böylesine karardın?" diye sordu.

Arap kızı, kırttı:

"Sen geciktin, çok geciktin, güneş her yanıma yaktı, onun için böylesine karardım, ama serin, gölgelik yerlerde kalırsam gene ağarırım," diye cevap verdi.

"Ya bedeninin neden böyle kaba, ellerin neden çirkin böyle?"

"Ağacın dalları battı," dedi Arap kızı, "çok da sivrisinek vardı, ısırıldılar, her yanıma kabardı, gecikmesen böyle olmazdı."

"Ya gözlerin neden böyle şiş şiş?" dedi genç atlı.

Arap kızı cevabını yapıştırdı:

"Sevgili kardeşim, cici kardeşim kuzu oldu, çok ağladım da ondan şişti gözlerim, sen de herşeyi unutuyor-

sun!" deyip çıktı işin içinden. Padişahın oğlu da inandı. Nişanlısına hak verdi, sarayın gölgeli, serin yerlerinde kalınca gene öyle güzelleşeceğini sandı. Nişanlısını da, kuzuyu da aldı, saraya döndü. Sarayda bütün hazırlıklar tamamı. Hemen düğüne başlandı. Düğün kırk gün kırk

gece sürdü. Bütün şehir halkı geldi düğüne, ama kimsecikler eğlenemedi. Padişahı da, oğlunu da çok severlerdi, padişahın biricik oğlunun böyle çirkin bir kara kızla

evlendiğini görünce yürekleri sızladı, suratları asıldı. Panna beslediği sevgi yavaş yavaş azaldı, karısından çok kудışahın oğlu, halkın böyle somurttuğunu görünce, karısına bağlandı. Herşeyden çok, herkesten çok onu seviyordu, yanından ayırmıyordu, nereye gitse kuzuyu da birlikte götürüyordu. Zaten evde de durmuyordu. Karısının bir türlü ağarmadığını gördükçe dertli dertli dolaşıp duruyordu. Derdi, üzüntüsü yetmiyormuş gibi, Arap kızı da bir hastalıktır tutturdu. Dünyanın dört bir yanından hekimler geldi. Hiç biri bir çare bulamadı, hepsi de şaşırıp kaldı. Bu hastalık pek tuhaf bir hastalıktı. Hiç zayıfladığı yoktu Arap kızının, durmadan yemek yiyordu, şişmanlıyordu. Yalnız yatağından kalkmıyordu, yanına biri geldi mi, inlemeye başlıyordu. Bütün hastalığı buydu.

"Bu gidişle hiç ağaramıyacağım, iyileşemeyeceğim, ama Şatün suç sende, sen düşürdün beni bu hale," diyordu kocasına, naz üstüne naz ediyordu, olmayacak şeyler istiyordu. O da ne yapıp yapıyor, Arap kızının her istediğini yerine getirmeye çalışıyordu. Ama Arap kızı çok ileri gitti, iyice azıttı işi. Küçük, kara kuzuyu da yemiye kalktı. Padişahın oğlu şaşırıp kaldı. Karısının ayaklarına kapandı, yalvardı, bu düşünceyi kafasından çıkarmasını söyledi.

"O senin kardeşin, öz kardeşin, karıcığım, insan kardeşini yer mi hiç?" dedi.

Arap kızı kulak bile asmadı. İçin için güldü:

"Hadi canım, saçmalama, kuzu oldu, kardeşlikten çıktı," diye cevap verdi. Dayattı da dayattı. Yeni gelen hekimleri de kandırdı. Hekimler: "Kuzuyu yerse belki de iyileşir, ağarır," dediler. Padişah oğlu, buna da inandı. Kuzunun ölmesini istemiyordu, hele kendi ablasının karına gideceğini düşündükçe yüreği sızlıyordu, ama ister istemez boyun eğmek zorunda kaldı. Gitti, kuzusunun yü-

zünü, gözünü öptü, çocuklar gibi ağladı. Kuzu bile duyulandı, gözlerinden şıpır şıpır gözyaşları döküldü. Derken kasaplara haber salındı, hazırlıklar başladı. Kasaplar geldiler, bıçaklarını bilediler.

Ama bu sırada kuzu yok oldu. Aramadık köşe buca bırakmadılar, bulamadılar. Akşam oluyordu, güneş batıyordu, kuzu dönmüyordu, bulunmuyordu. Arap kızı küplere biniyordu, bütün suçu kocasında buluyordu. Kocasını yemin üstüne yemin ediyordu. Arap kızı gene inanmıyordu, ya da öyle görünüyordu. "İsteseydin buldurturdun," diyordu. Onlar böyle tartışırken üç pınarın ordan bir atlı geçiyordu. Birinci pınarın başında kuzuyu gördü, hemen tanıdı. "Padişahın oğlunun kuzusu bu, akşam akşam ne arıyor burda?" diye söylendi. Yaklaştı. Kuzu, atlıyı görmedi. Suyun derinliklerine bakıyor, insanlar gibi ağlıyordu, birşeyler söylüyordu:

"Bacım, bacım! Arap kızı attı seni, balıkcağız yuttu seni. Kasaplar geldi, bıçaklar bilendi, kesecekler beni, Arap kızı beni yiyecek, bacım!" diyordu.

Atlı kır atını sürdü gitti, hiç bir yerde durmadı, konaklamadı, sabaha doğru saraya vardı. Padişahın oğlunu buldu, gördüğünü, duyduğunu anlattı. Padişahın oğlu atına atladı, hemen, üç pınarın başına geldi. Kuzunun yanına yaklaştı. Kuzu hep ağlıyordu, inim inim inliyordu.

"Bacım, bacım! Arap kızı attı seni, balıkcağız yuttu seni. Kasaplar geldi, bıçaklar bilendi, kesecekler beni, Arap kızı yiyecek beni, bacım!" diyordu.

Padişahın oğlu herşeyi anladı. Kuzunun boynuna sarıldı, kuzuyla birlikte o da ağladı, herşeyi düzelterceğini söyledi. Yeniden şehre döndü, şehrin en usta balıkçılarını topladı geldi. Koca pınardaki bütün balıkları tutmalarını söyledi. Oltalar hazırlandı, suya atıldı. Balıkçı-

lardan birinin sulara sürüklenmesine ramak kaldı. Oltasının ucunda kocaman bir balık vardı, uzaklara, derinlere doğru çekiyordu oltayı. Bütün balıkçılar yardıma koştular. Çok güçlük çektiler ama, en sonunda çıkardılar balığı. Çıkarınca şaşırıp kaldılar. Görülmedik bir balıktı. Çabalamıyordu, çırpınmıyordu, insanların gözlerine bakıyordu. Balıktan çok, insana benziyordu, belki de birinci pınardan içip balık olmuş bir iyi insandı, belki de periydi. Ama kimse bunu düşünmedi. Hemen bıçağa sarıldılar, balığın karnını yardılar. İçinden avcının güzel kızını çıkardılar. Usul usul soluk alıyordu, uyur gibiydi. Uyanacağı da benzemiyordu.

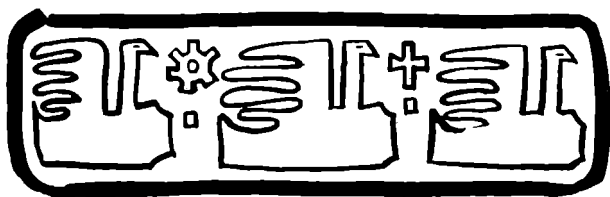
Kızı da, kuzuyu da aldılar, atlara atlayıp saraya geldiler. Padişahın oğlu, dört katırla dört köpek istedi, dört tane de teneke getirtti. Arap kızını ellerinden, ayaklarından katırlara bağliyacaktı, katırları köpeklere, köpekleri tenekelere bağliyacaktı. Tenekelere bir tekme indirecekti, köpekler havlıya havlıya kaçmaya bağliyacaktı, katırlar ürkeceklerdi, onlar da kaçacaklardı, Arap kızı da arkalarından sürüklenecekti, her parçası bir yerde kalacaktı, padişahın oğlu büyük ödünü alacaktı. Ama hem çok tuhaf, hem çok güzel bir şey oldu bu sırada, Arap kızını unuttular. Gökten üç elma düşmüştü. Gökten düşen üç elmanın birini kuzuya yedirdiler, yeniden bir güzel çocuk oldu. Birini avcı kızının göğsüne koydular, avcı kızı uyandı. Biri yuvarlandı gitti, bulamadılar. Bu masalı okuyan çocuklar içinden bir çocuk bulacak o elmayı. Bütün dilekleri gerçekleşecek, iyiliği dünyayı kapliyacık, bundan sonra yeryüzünde denizler kadar geniş, denizler kadar derin, denizler kadar mavi bir mutluluk bağliyacık.

Keloğlan'ın ak saçlı anası, o beş kuruşu bulmasaydı bunların hiç biri olmayacaktı. Rahatları, uykuları kaçırmıyacaktı, birbirlerine girmiyceklerdi böyle! Ama pek yoksul bir insan, yerde parıl parıl bir beş kuruş görür de almadan edebilir miydi? Hem sonra, nerden bileceklerdi?.. Kocamış kadın beş kuruşu bulup getirince, Keloğlan anlatılamıyacak kadar sevinmişti, havalara sıçramıştı. O kadar yaşlı olmasa, anası da sıçrıyacaktı, o da öylesine sevinçliydi ama, sevinçleri hiç de uzun sürmedi. Bu parayı ne yapacaklarını düşündüler, hemen anlaşmazlık başgösterdi. Sürü sürü şeyler düşünüyorlar, hiç birinde karar kılamıyorlardı. Uyuşamıyorlardı, istekleri birbirini tutmuyordu. İkisi de açtı, kaç saattir birşeycikler yemişlerdi ama, şöyle sıcak sıcak, yumuşacık bir ekmek alıp da karınlarını doyurmayı, rahat bir uyku kestirmeyi akıllarından bile geçirmiyorlardı. Açlıklarını susturmak, rahat bir uyku kestirmek şöyle dursun, bütün bütün kaçııyorlardı uykularını, açlığa da kulak asmıyorlardı. Ufacık bir beş kuruşun üstüne, fildişi saraylar gibi düşler kuruyorlardı. Keloğlan bir at almak istiyordu. Yaşlı kadın bu düşüncede değildi, "Eşek alalım daha iyi, ben ata binemem!" diyordu. Keloğlan, buna da razıydı ama, eşek erkek olsun istiyordu, çalgıya düşkün bir çocuktı: "Hiç değilse arada sırada amrır da kulaklarımızın pasını giderir," diye söyleniyordu. Anası çok kızıyordu bu düşünceye, küplere biniyordu: "Öyle şey olmaz!" diyordu. "Dışl eşek alırsak yavrular. Yavrusu büyür, o da yavrular, onun

yavrusu, bunun yavrusu, ötekinin yavrusu, berikinin yavrusu, yavrusunun yavrusu, derken zengin olur çıkarız," diyordu. Keloğlan da bu düşünceyi beğenmiyordu, çalgıya düşkün bir çocuktuk: "En iyisi bir kaval alalım, ben çalarım, sen dinlersin!" diyordu. Yaşlı kadın çok güzel bir çiftlik almayı düşünüyordu. Beş kuruşla ne bir eşek, ne bir ev, ne de bir çiftlik alınabileceğini, belki şöyle doğru dürüst bir kaval bile alınamayacağını düşünmüyorlardı. Düşünmemekte de haklıydılar. Geceydi, gökte yıldızlar vardı, ay parıl parıldı. Gece oldu muydu, gökte yıldızlar göz kırpıp da ay parladı mıydı, bazı insanlar bütün gerçekleri unuttur, uyanık düşler görürlerdi. Bu yoksul insanlar da öyleydiler.

Ama sabah olup gün doğunca, geceleyin düşündükleri şeyler akıllarına geldi de kahkahalarla güldüler. Buldukları beş kuruşla bir olta almıya karar verdiler. Çabucak da yerine getirdiler kararlarını. Keloğlan oltayı aldı, ırmağa gitti. Bir, iki, üç balık tuttu her gün, pazara götürüp sattı. Bir balığa yüz para, iki balığa beş kuruş, üç balığa yedi sekiz kuruş verdiler. O da bu parayla ekmek aldı, peynir aldı, helva aldı, eve götürdü. Yediler, içtiler, uyudular, güzel güzel yaşadılar. Doğrusu çok güzel kullanmışlardı paralarını, sevinç içindeydiler, bu sevinç de hiç bir zaman bitmiyecek gibiydi. Ama Keloğlan büyük bir balık tuttu bir gün, bu balık herşeyi değiştirdi.

Hem çok büyük, hem çok güzel bir balıktı bu. Bak-tın mı gözlerin kamaşıyordu, bakmıya doyamıyordun. Ama Keloğlan hiç mi hiç kulak asmadı bu balığa, hiç de öyle hayran kalmadı. Yorgundu, canı sıkılıyordu. Nasıl sıkılmasındı? Karşısında padişahın sarayı vardı, pencerede de padişahın kızı. Kız durmadan gülüyor, alay ediyordu, başına şekerler atıyordu, şekerler başını acıtıyordu.

Bunun için daha fazla durmadı, balığını alıp pazara götürdü, bir aşağı, bir yukarı dolaştırmıya başladı. Balığı görenler başına toplanıyor, hayran hayran bakıyorlar, ellerini sürüyorlardı, "Çok güzel bir balık, görülmedik bir balık, pulları altından sanki," diyorlardı. En az vereni yirmi beş kuruş veriyordu. Keloğlan da kızıyordu, öfkeyle bakıyordu yüzlerine. Daha dün dört tane balık getirmişti de kimsecikler on kuruştan bir metelik fazla vermemişti. Bunun için, kendisiyle alay ediyorlar sandı, suratını astı. O böyle suratını asınca ötekiler de, "parayı az buldu galiba," diye düşündüler.

"Hadi, otuz kuruş olsun!" dediler.

"Hadi elli kuruş olsun!" dediler.

"Hadi, yetmiş kuruş olsun!" dediler.

Biri de tuttu: "Uzatma, bre Keloğlan, bir lira vereyim de bırak bana şu balığı!" dedi. Keloğlan bunu duyunca bütün bütün sinirlendi. Döndü, evine geldi. Hâlâ geçmemişti öfkesi, geçecek gibi de değildi.

"Ne o?" diye sordu kocamış kadın. "Suratın neden böyle asık? Balığı neden satmadın? Ne diye geri getirdin?"

Keloğlan yüzünü buruşturdu:

"Benimle dalga geçtiler, alay olsun diye otuz kuruş, elli kuruş, yetmiş kuruş verdiler. Yüz para verseler bria-kacaktım, ama öylesi çıkmadı," dedi.

Kadıncağz gülümsedi:

"Bu balık çok güzel bir balık, belki de hiç alay etmemişlerdir, keşke kızmasan da verseydin," dedi.

Keloğlan anasına da kızdı, ayağını yere vurdu:

"Alay ettiler işte!" diye cevap verdi.

"Peki, peki, senin dediğin olsun," dedi kocamış kadın. "Gel, bunu da biz yiyelim. Irmağa götür, yıka, ayıkla da pişirelim," diye ekledi.

Keloğlan balığı aldı, ırmağa gitti. Önce pullarını kazıdı, başını kesti, sonra da karnını yarı. Karnını yarıncaya şaşırdı kaldı. Balığın karnında bir tas vardı! Yemyeşil yosun tutmuştu. Yosunları silip de bakınca, kara gözleri kamaştı, neye uğradığını bilemedi. Küçük tas pırıl pırıldı, ışıklar saçıyordu. Altındı, belki de değildi, belki çok daha değerli, belki hiç görülmedik birşeydi. Keloğlan altın tasını suya batırdı. Tasa dolan sular altın oldu, ırmağın dibine döküldü. Keloğlan bütün bütün şaşırdı, tası suya bir daha batırdı, çıkardı, içindeki suyu yanına boşalttı. Su daha yere düşmeden altın oluverdi. Keloğlan öyle bir sevindi, öyle bir sevindi ki, sevincinden aklı başından gitti, birşeycikler düşünemez oldu. Gene de doldurup boşaltıyordu tası, bıacak gibi de değildi. Ama bu sırada bir el dokundu omuzuna, başını kaldırdı, karşısında padişahın kızı, tatlı tatlı gülümsüyordu. Bu ne güzel gülümseme idi!

"Sen o tası bana verir misin?" dedi.

Keloğlan ne güldü, ne birşey söyledi. Güzel kızın gözlerine bakmakla yetindi.

"Ne olur, o tası bana ver," dedi padişahın kızı, "o tası bana verirsen, ne istersen veririm sana, ne derssen yaparım, nereye istersen gelirim," dedi.

Keloğlan gene konuşmadı. Sonra birden aklı başına geldi, düşünmeye başladı, "Pek tuhaf, pek tuhaf!" dedi içinden. Hakkı da yok değildi hani, daha birkaç saat önce kendisiyle alay eden, başına şekerler atan güzel kızın şimdi tıpış tıpış yanına gelmesi, önünde diz çökmesi gerçekten tuhaftı, olmıyacak şeydi. Ama işte ayakları dibindeydi.

"Ne derssen yapayım, nereye istersen geleyim," diyordu, gözlerinin içine bakıyordu.

Keloğlan da onun gözlerine baktı, alaylı alaylı gül-

dü, koskoca padişah kızına dilini çıkardı. Sonra da aklına bir oyun geldi. Tasını koynuna koydu, "Gel ardımdan!" dedi güzel kıza. Sonra var hızıyla koşmaya başladı, kız da ardından. Yollardan, irili ufaklı sokaklardan geçtiler. Gelip geçenlerin, pencerelerinden yollara bakanların parmakları ağızlarında kaldı. Koskoca bir padişahın kızı, terbiyeli köpeklere benzesin, yoksul bir keloğlanın ardından koşsun, öyle mi? Olacak şey mi? Kimsecikler akıl erdiremedi bu işe. Ama bunlar kızın da, Keloğlan'ın da umurunda değildi, kahkahalara, şaşkınlık çığlıklarına kulak bile asmadılar. Artık şehrin dışına çıkmışlardı. Padişahın güzel kızı, Keloğlan'ın kendisini bir başka şehre götürmek, buralardan uzak bir yerde kendisiyle evlenmek istediğini sanıyordu, buna da çoktan razıydı. Ama budala Keloğlan, öyle yapmadı. Bir ağacın altında durdu. Sırt üstü yere uzandı. Eşsiz taşı eline aldı. Padişahın güzel kızı yanına geldi, gözlerinin içine baktı:

"Ne istersen yapacağım," diye tekrarladı.

"Hiç bir şey istemem," dedi Keloğlan, "şurda biraz takla at yalnız. Ben yeter deyinceye kadar. Ben yeter deyince tasım alır gidersin," dedi.

Padişahın kızı esvaplarına baktı. Yazıktı, güzelim esvaplar bozulacak, toza toprağa batacaaktı. Ama bu işin ucunda altın tas vardı, altın tasa değen sular altın oluyordu! Böyle bir tas için ne yapılmazdı, böyle bir tas için neler verilmezdi? Padişahın kızı eğildi, ellerini yere koydu, başladı. Padişahın kızı değil de doğma büyüme cambazdı sanki, sanki anasından cambaz doğmuştu. Öyle candan, öyle güzel takla atıyordu! Durmuyordu, dinlenmiyordu. Her taklanın sonunda da sırtüstü yere yuvarlanıyordu. Havayı tozlar kaplıyordu. Terlemişti, tozlar terli yüzüne yapışıp çamur oluyordu. Saçları da darma-dağındı ya, doğrusu çok güzel saçlardı, kalktı mıydı yü-

züne düşüyorlardı, yüzü saçtan görünmez oluyor, bir altın yumağa benziyordu.

Bizimkini sorarsanız, hiç diyecek yoktu keyfine. Sirtını ağaca yaslamış, kahkahalarla gülüyordu. El çırpıyor, yumruklarını yere vuruyor, ayaklarını havaya kaldırıyor, ikide bir de kasıklarını tutuyordu. En sonunda gülecek hali kalmadı. Padişahın güzel kızını durdurdu, yanına çağırdı. Altın tası eline verdi:

"Senin olsun, al, götür!" dedi.

Kız da aldı, güle oynaya gitti. Arada sırada Keloğlan geliyordu aklına, onun o tuhaf hallerine hiç bir anlam veremiyordu. "Ne tuhaf bir adam, ne tuhaf! Ne kadar şakacı, ne kadar cömert! Yoksulların neden yoksul kaldıklarını şimdi anlıyorum!" diye söyleniyordu. Doğrusunu isterseniz, Keloğlan'ın tası kolayca vermesine, daha büyük birşey istemeyişine, meselâ kendisiyle evlenmeyi düşünmeyişine üzülmüyordu. Ama bu üzüntü çok sürmüyordu. Altın tası almıştı ya, altın tasla bütün isteklerini gerçekleştirebilirdi ya, gerisi önemsiz şeylerdi. Sevinç içindeydi! Saraya dönerken uçar gibiydi.

Ama saraya dönünce, mavi gökte sevinçli sevinçli uçarken birdenbire vuruluvermiş kuşlara benzedi! Meraklı, kötülük düşkünü insanlar, onun böyle yoksul bir Keloğlan'la koştüğünü görünce, gizli gizli arkalarından gelmişlerdi, olanların hepsini de görmüşler, gelip padişaha söylemişlerdi, doğrusunu söyleseler neyse ne! İyi şeyleri çıkarmışlar, kötü şeyleri ballandırmışlar, bire on katmışlardı, neler, neler eklemişlerdi! Padişah bunları duyunca çok sinirlendi. Beş kapı, iki pencere, elli tabak, yetmiş bardak kırdı, vezirlerinin boynunu vurdurttu, üç paşa, kırk subay, beş yüz asker öldürttü, gene de öfkesi geçmedi. En sonunda kızını da öldürtmeye karar verdi. Bunun için, döner dönmez yakaladılar biçareyi, bir cellâ-

din eline verdiler.

Cellât, güzel kızı aldı, ıssız bir dağın tepesine götürdü, öldürmeye hazırlandı. Çok büyük bir padişahın celdâdıydı, sayısız insanlar öldürmüştü, onun için kafa kesmek peynir ekmek yemek gibi birşeydi, kısacası, mesleğinin ustasıydı ama, gözleri padişah kızının güzel gözleriyle karşılaşır karşılaşmaz, yüreği sızladı, elleri titredi. Hayatında birinci kere, cellâtlık kurallarının dışına çıktı, başını keseceği insana acıdı, gözleri bile yaşardı. "Küçük sultan, seni öldürmeye kıyamıyacağım. Bir daha babanın ülkesine dönmiyeceğine söz verersen, canını bağışlayabilirim," dedi. Sonra gözlerini sildi, saygılı saygılı eğildi: "Söylemesi ayıp ama, gömleğini deistiyeceğim. Aklına kötü birşey gelmesin, karıma, kızıma giydirmeyeceğim, anı diye saklıyacak da değilim, kana bulayıp da babana götüreceğim. Yoksa onu inandıramam," diye ekledi. Kız da bir kayanın ardına gitti, gömleğini çıkarıp verdi. Cellâdın elini sıktı, "Allahaismarladık," dedi, uzaklaştı. Tasını bir daha yokladı. O ıssız, ucsuz bucaksız dağ başında ağır ağır ilerlemeye başladı. Keloğlan da şimdi dağlardaydı, o da böyle dolaşıp duruyordu ama, dünya çok büyüktü, nasıl karşılaşacaklardı?

Zaten biçare Keloğlan aklından bile geçirmiyordu böyle birşeyi. Nasıl geçirsindi? Aklı hiç başında değildi ki. Bir parçacık aklı vardı, o da altın tasla birlikte gitmişti, iyiden iyiye oynatmıştı Keloğlan. Birşeycikler düşünemiyordu. "Ah tasım, vah tasım!" diyor, başka birşey demiyordu. Dolaşıp duruyordu. Yıllar boyunca dolaştı. Ama padişahın gömleksiz kızı, yolculuğu çabuk bitirdi. Gömleksizliği de uzun sürmedi.

Birkaç hafta yürüdükten sonra güzel bir şehre geldi. İlk önce ıssız bir su kuyusuna gitti. Tasını çıkardı, birkaç kere doldurup boşalttı.

Ondan sonrasını sormayın artık. İlk bir gömlek aldı kendine. Sonra çok güzel bir erkek elbisesi yaptırdı, erkek kılığına girdi. Sonra çok kısa bir zamanda, birkaç gün içinde, eşi görülmedik bir saray yaptırdı. Bu güzel saraya yerleşti. Uşaklar tuttu, onları da ipeklerle, sırmalarla donattı. Sarayında zenginliğin, tantananın her türlü vardı. Zenginliği, tantanası yalnız sarayda da kalmadı, bütün şehire yayıldı, yoksullar zengin oldular, dilenci çocukları bile altınlarla oynamaya başladı. Ama bunda şaşılacak ne vardı? Padişahın güzel kızı, beş kuruşluk birşey aldı mı, beş altın veriyor, kapıya gelen dilencilerin ceplerini altınla dolduruyordu. Gene de altınlar bitmiyordu. Bitse bile ne çıkardı? Geceleyin herkes uyduktan sonra güzel kızın havuza gitmesi, tasını doldurup doldurup boşaltıvermesi yeterdi. Ama bunu kimsecikler bilmiyordu. Bilmedikleri için de bir türlü akıl erdiremiyorlardı zenginliğine. "Bu zenginlik görülmedik bir zenginlik, yeryüzüne böyle zengin gelmemiştir!" diyorlardı. Herkes ondan sözediyordu. Ondan söz edenler, yalnız şehrin içindekiler de değildi. Ünü dört bir yana yayılmıştı. Birçok padişahlar, birçok krallar onu görmeye geldiler, birçok padişahlar, birçok krallar, kızlarını bu pek zengin, bu pek cömert delikanlıyla evlendirmek istediler. Delikanlı hiç birini istemedi. İstiyemezdi de, erkekliği yalnız elbisesindeydi.

Ama o, iş olsun diye giymemişti bu elbiseleri. Düşündüğü, beklediği, dilediği birşey vardı, en sonunda bu da gerçekleşti. Birçok krallardan, padişahlardan sonra, babası da onu görmeye gelecekti. Güzel kız bunu duyunca çok sevindi. Üst katta eşsiz bir sofra hazırlattı, elini yüzüne koydu, beklemeye başladı.

Padişah da fazla beklettirmede kendini, bildirdiği saatte geldi. Kardeşiyle vezirlerini de getirmişti, hepsi

de en güzel elbiselerini giymişlrđi. Kapıdan içeriye girdiler. Girer girmez gözleri kamaştı. Yol gösteren adamın kulağına eğildiler, merdivenin başında duran adamı gösterdiler:

"Zengin delikanlı bu mudur?" dediler.

Yol gösteren adam gülümsedi:

"Hayır, o bu kadın başuşağıdır," dedi.

İkinci kata çıktılar. Gene mermer merdivenin başında, çok güzel elbiseler giymiş, çok yakışıklı bir delikanlı gördüler. Padişah adamın kulağına eğildi:

"Zengin delikanlı bu mudur?" dedi.

Yol gösteren adam gene gülümsedi:

"Hayır, o bu kadın başuşağıdır, efendimiz üst katalar," diye cevap verdi.

En sonunda zengin delikanlının yanına vardılar. Biraz beklediler ama, çok iyi karşılandılar. Hal hatır soruldu, konuşuldu, gülmüdü, eğlenildi. Sonra sıra yemeğe geldi. Yediler. Yemekler öylesine güzeldi ki, padişah nerdeyse parmaklarını da birlikte yiyecekti. Karnı çoktan doymuştu ama, gözleri doyacak gibi değildi. Durmadan atıştırıyor, sofrada ne varsa hepsini de yiyip bitirmek istiyordu. Ama pek zengin, pek eşsiz bir sofraydı bu, dünyanın en zengin adamının sofrasıydı, yemekleri biter miydi? Yemekler, tatlılar bitmiyeceğine, padişah da sofradan kalkmak istemediğine göre, çattadak çatlayıvermesi beklenebilirdi. Ama zengin delikanlı bunu önledi. Birdenbire tasını çıkardı, içine su koydu, boşalttı, boşalan su altın oldu. Sonra aynı şeyi tekrarladı. Padişahın da, adamlarının da gözleri büyüdü. Kaşıkları ellerinden düştü, yemeyi, içmeyi unuttular. Gözlerini eşsiz tasta ayıramaz oldular. Delikanlı tası gene cebine koydu, sonra çil çil altınları topladı, padişahın önüne getirdi.

"Padişahım, bunlar sizindir," dedi.

Padişah teşekkür etti. Altınları bir bir saydıktan sonra vezirine verdi, bir tekini bile yitirmemesini, ülkesine döner dönmez geri istiyeceğini söyledi ya, başka birşey takılmıştı aklına. Eşsiz tası ele geçirmek istiyordu. Delikanlıya yaklaştı, kulağına eğildi:

"Ne olur, o tası bana ver," dedi, "o tası bana verirsen, ne istersen veririm sana, ne dersen yaparım, nereye istersen gelirim," diye ekledi.

Delikanlı tatlı tatlı gülümsedi:

"Padişahım, bu tasa hiç değer biçilir mi? İçine giren su, altın çıkıyor," diye cevap verdi.

Padişah tacını gösterdi:

"Ne istersen..." diye fısıldadı.

Delikanlı gene gülümsedi:

"Tacınız tahtınız sizin olsun, ben çok az birşey istiyeceğim. Adamlarınızla birlikte bir takla yarışı yapın burada. En güzel taklayı kim atarsa, en fazla kim dayanırsa bu tası ona vereceğim," dedi.

Padişah elini alına götürdü, düşünmiye başladı. Çok şişmandı, çok da yemek yemişti, yarışı kazanamayacaktı, vezirlerden biri alacaktı tası. Bu da hiç işine gelmezdi. Ama birdenbire gülümseyiverdi, "İyi ya, iyi ya, var-sın başkası kazansın, yurduma dönünce boynunu vurdururum, tasını elinden alırım," diye düşündü. Gözlerini kızına çevirdi:

"Hemen başlayalım," dedi.

Padişahla vezirlerinin takla yarışını bir görmeliydi.

Hepsi de oldukça yaşlı kimselerdi, kocaman kocaman göbekleri vardı, yedikleri yemeklerin, içtikleri içkilerin verdiği ağırlık da caba. Bunun için hiç de güzel takla atamıyorlardı, yuvarlanıp duruyorlar, birbirlerinin üstüne düşüyorlar, çığlıklar koparıyorlardı, yüzlerinden oluk oluk terler boşanıyordu. Hepsinin de gücü çoktan

tükenmişti, elleri, kolları tutmaz olmuştı. Gene de durmadan didiniyorlar, birbirlerini geçmiye çabalyorlardı. Onlar böyle didinirken, güzel kız yandaki odaya gitti, babasının sarayından ayrıldığı zaman üzerinde bulunan elbiseyi giydi, saçlarını da o zamanki gibi taradı, döndü, geldi. Yarışçılar yuvarlanıp duruyorlardı, duracak gibi de değillerdi. Pek yakında çoklarının bayılması, belki de ölmesi işten bile değildi. Kız bunu çabuk önledi. Padişahın yanına gitti hemen, elinden tutup kaldırdı:

"Yeter artık, babacığım, bir tas için canından olacaksın," dedi.

Padişahın gözleri parladı. Güzel kızı tanımıştı, bağrına bastı:

"Tanrı'ya bin şükür, yaşıyormuşsun, çok şükür dünya göziyle bir daha gördüm seni!" dedi. Sonra durdu, yuvarlanan adamları gösterdi: "Ben onlardan daha iyi takla attım. Daha çok dayandım, tas benim olmalı!" diye ekledi.

Çok güzel kız gülümsedi, babasının sakalını okşadı:

"Bir zamanlar bir yarış da ben kazanmıştım. Bu yarışa girdim diye beni öldürmek istemiştin. Ama ben de bu tas için takla atmıştım... Artık gidebilirsin, babacığım sen yarışı kaybettin," dedi, kapıyı gösterdi.

Padişah başını önüne eğdi, hiç birşey söyleyemedi. Adamlarını topladı, yürüdü gitti. Bir daha da geri dönmedi. Güzel kız da beklemedi zaten, başka bir beklediği vardı, o da Keloğlan'dı! Dört bir yana adamlar yollamıştı, dört bir yanda onu arıyorlardı. Yedi yıldan sonra buldular. Alıp getirdiler. Güzel kızın en güzel günleri o zaman başladı.

Keloğlan'ı sorarsanız, eşsiz tası görür görmez akıllanmıştı, hiç diyecek yoktu keyfine...

VARLIK

Çocuk Klâsikleri

Tahsin Yücel, memleketi olan Elbistan-
da anacığının eteği dibinde, onun ağzından
dinliyerek rahat uykulara daldığı çocuklu-
ğunun büyüğü masallarının tadını unuta-
mamıştır. Onun için o masalları annesinin
dilinden bir daha dinlemiş, sonra oturup
kendi anlayış ve zevkine göre yeni baştan
işlemiştir. İlk bu kitaba “Ananın Masal-
ları” adını vermeyi düşünmüştü. Sonra on-
lara anayurdun adını vermeyi daha uygun
buldu. Bu masallarda hepiniz kendinizden
bir şeyler bulacak, onları seveceksiniz.